

Vegard A. Bitustøyl

Det fryktelige stedet

En studie av tre klassiske slasherfilmer og deres
nyinnspillinger

Masteroppgave i filmvitenskap

Antall ord: 29 422

Trondheim, desember 2018

NTNU

Det humanistiske fakultet

Institutt for kunst- og medievitenskap

Forord

Jeg vil først takke veilederen min, Christer Bakke Andresen for alle nyttige råd og innspill. Jeg vil også si takk til Berit Nicolaysen for konstruktive tilbakemeldinger og god hjelp med språk og struktur. Til sist en stor takk til Bianca Aalberg for alle tips, støtte og kritikk. Uten deres bidrag hadde jeg ikke kommet i mål.

Innhold

1. Innledning

- 1.1 Bakgrunn
- 1.2 Problemstilling
- 1.3 Metodisk tilnærming og oppbygging av oppgaven
- 1.4 Slasherens opprinnelse
- 1.5 Stil og stemning
- 1.6 Elementer i slasherfilmen
- 1.7 Starten på den klassiske perioden
- 1.8 Bølgen på 1980-tallet
- 1.9 Slasheren på 1990-tallet

2. Klassikerne

- 2.1 Halloween (1978)
- 2.2 Friday the 13th (1980)
- 2.3 A Nightmare on Elm Street (1984)
- 2.4 Likheter og forskjeller mellom klassikerne
- 2.5 Særpreget for den klassiske perioden

3. Nyinnspillinger

- 3.1 Halloween (2007)
- 3.2 Friday the 13th (2009)
- 3.3 A Nightmare on Elm Street (2010)
- 3.4 Likheter og forskjeller mellom nyinnspillingene
- 3.5 Særpreget ved nyinnspillingene sammenlignet med klassikerne

4. Avslutning

- 4.1 Slasherfilmen før: oppsummering
- 4.2 Slasherfilmen nå: Halloween I 2018
- 4.3 Slasherfilm og fremtiden

Referanseliste

Sammendrag

Denne masteroppgaven omhandler slasherfilmen og slasherfilmens forskjellige epoker. Slasherfilmen var en undersjanger til skrekkfilmen som startet på slutten av 1970-tallet og har blitt kjent ved at den følger en bestemt formel. Oppgavens problemstilling er: Hva kjennetegner de tre slasherfilmene *Halloween*, *Friday the 13th* og *A Nightmare on Elm Street*, og hva er sentrale likheter og forskjeller mellom originalfilmene og nyinnspillingene? Oppgaven omhandler først slasherfilmens historie og hvordan sjangeren ble etablert. Her forteller jeg også om hvordan slasherkonvensjonene oppstod og hvilke elementer som er essensielle for slasherfilmen. Deretter næranalyseres tre av de mest kjente slasherfilmene fra den klassiske perioden, *Halloween* (1978) av John Carpenter, *Friday the 13th* (1980) av Sean S. Cunningham og *A Nightmare on Elm Street* (1984) av Wes Craven. Filmene analyseres i forhold til elementene i slasherfilmen og gjør rede for hvordan disse filmene hører hjemme i sjangeren. Så sammenligner jeg disse tre filmene med hverandre og undersøker hva som er likhetene og forskjellene mellom de tre filmene og hva som særpreger filmene fra denne perioden. Disse tre filmene ble nyinnspilt på 2000-tallet. *Halloween* i 2007, regissert av Rob Zombie, *Friday the 13th* i 2009 av Marcus Nispel og *A Nightmare on Elm Street* i 2010 av Samuel Bayer. Neste kapittel dreier seg om nyinnspillingene og hvordan de passer inn i sjangeren. Her sammenligner jeg også disse tre nyinnspillingene med hverandre og med originalinnspillingene. Her påpeker jeg også hva som er særpreg for nyinnspillingene. Til slutt oppsummeres funnene mine i et avsluttende kapittel. Til slutt gjør jeg rede for noen synspunkter om slasherfilmens fremtid.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Temaet for denne masteroppgaven er horrorfilm. 1970-tallet kan sees som et vendepunkt i horror-sjangeren, ettersom det var da undersjangeren slasherfilm ble etablert. Slasherfilmen oppstod på slutten av 1970-tallet og nådde sitt høydepunkt på 80-tallet. Oppgaven skal ta for seg tre av de mest kjente slasherfilmene fra 1970- og 1980-tallet og nyinnspillingene av disse fra 2000-tallet. De tre tidlige filmene er laget med lavt budsjett og liten distribusjon, men de er blitt markante innenfor slashersjangeren. De har blitt kultklassikere flere år senere, og har alle blitt nyinnspilt på 2000-tallet.

Den første slasherfilmen var *Halloween* (1978). Den ga opphavet til en lang rekke slasherfilmer og var starten på slasherens klassiske periode som fortsatte utover 1980-tallet. De viktigste slasherfilmene fra 1980-tallet er *Friday the 13th* (1980) og *A Nightmare on Elm Street* (1984). Disse tre filmene ble siden innspilt på nytt på 2000-tallet og det er disse filmene oppgaven handler om.

Halloween (1978) fikk mange oppfølgere som videreførte handlingen fra originalen. Det kom åtte oppfølgere fra 1981 fram til 2002. Så ble den originale nyinnspilt i 2007, med en oppfølger i 2009. I 2018 ble det utgitt nok en *Halloween*-film. 40 år etter originalen. Dette er en direkte oppfølger til originalen, som ignorerer hendelsene i alle de tidligere oppfølgerne. Den nye filmen tar opp tråden i handlingen fire tiår etter den første ble utgitt. Den siste nyinnspillingen hadde norsk premiere på skrekkefilmfestivalen Ramaskrik i oktober 2018. Dette var festivalens åpningsfilm og ble kun vist én gang. At en norsk nisjefestival klarte å få vist en så stor film er ganske unikt og var et høydepunkt på Ramaskrik. Det sier en del om *Halloween* sin særstilling i horrosjangeren.

At denne filmen blir utgitt 40 år senere, med to av hovedrolleinnhaverne, Jamie Lee Curtis og Nick Castle, og får så stor oppmerksomhet, vitner om *Halloween* sin enorme påvirkning på sjangeren, og den særstillingen den har i forhold til de to andre filmene som er nevnt ovenfor. Det ville neppe vært like stor oppmerksomhet rundt en direkte oppfølger til den første *Friday the 13th* eller *A Nightmare on Elm Street*. Mye av dette mener jeg skyldes nettopp det at det var *Halloween* som startet utviklingen av slasherfilm som sjanger.

Nyinnspillinger av tidligere utgitte filmer var ikke et nytt fenomen på 2000-tallet. Allerede da lydfilmen kom på 1930-tallet, ble det gjort flere nyinnspillinger med lyd av filmer fra stumfilmperioden. For eksempel ble *Nosferatu* (1922) nyinnspilt som *Dracula* i 1931 og kortfilmen *Frankenstein* (1910) ble spilt inn på nytt i 1930. *Frankenstein* og *Dracula* ble også innspilt på nytt i fargefilm som *The Curse of Frankenstein* (1957) og *Horror of Dracula* (1958) på 1950-tallet, og på 1990-tallet som *Bram Stoker's Dracula* (1992) og *Mary Shelley's Frankenstein* (1994) med forskjellige nyvinninger innen digitale effekter.

1.2 Problemstilling

Flere av de kjente slasherfilmene fra 70- og 80-tallet har blitt innspilt på nytt på 2000-tallet. Da *Halloween*, *A Nightmare on Elm Street* og *Friday the 13th* ble nyinnspilt på begynnelsen av 2000-tallet, var det nesten 30 år etter at de først kom på kino. Det satte slasherne enda mer i rampelyset enn da de ble laget første gang. Klimaet i skrekkfilm og i samfunnet var svært annerledes på denne tiden enn på 1980-tallet. Jeg ønsker å se på likheter og forskjeller mellom skrekkfilmene som dominerte i de to tidsperiodene. Hva preger filmene fra 1980-tallet sammenlignet med filmene på 2000-tallet? Hva er de viktigste likhetene og forskjellene annet enn at det er nyinnspillinger? Hvordan forholder de nye filmene seg til originalene? De tre filmene jeg vil sammenligne er *Halloween*, *A Nightmare on Elm Street*, og *Friday the 13th*, fra 1978, 1980 og 1984 og nyinnspillingene fra henholdsvis 2007, 2010, og 2009.

Problemstillingen er:

Hva kjennetegner de tre slasherfilmene *Halloween*, *Friday the 13th* og *A Nightmare on Elm Street*, og hva er sentrale likheter og forskjeller mellom originalfilmene og nyinnspillingene?

Jeg vil se på hvilke særpreg originalfilmene har som gir dem tilhørighet til den klassiske perioden (1970/1980-tallet) og hvilke av disse sæpregene som gjenbrukes i nyinnspillingene. Jeg vil også utforske om det er noen særpreg som introduseres i nyinnspillingene som er særegne for 2000-tallet. Slik kan det bli mulig å finne hva som kjennetegner den klassiske perioden og hva som kjennetegner perioden på 2000-tallet, der for eksempel 9/11 var et nasjonalt traume i USA.

Gjennom å lete etter likheter vil jeg finne hva som er felles for de originale og de nye filmene, både i innhold og stil. Her vil jeg ta utgangspunkt i de tradisjonelle virkemidlene som forbindes med slashere fra 1970 og 80-tallet. Jeg vil da studere om de respektive nyinnspillingene bryter med eller følger de tradisjonelle slasher-konvensjonene.

Filmenes realisme og stil kommer også til å være noe jeg skriver om. Kinematografien og hvordan miljøet er, preger stilen i de forskjellige filmene. Stil, det vil si «utseendet» i filmene, er noe som kan skille seg fra hverandre i filmer laget med så mange års mellomrom. Stilen i filmene fra den klassiske perioden er et element jeg ønsker å berøre i analysen, men dette vil ikke ha hovedfokus. Jeg vil likevel se om det er tydelige skiller mellom filmene fra 70 - og 80-tallet mot filmene nyinnspillingene fra 2000-tallet.

1.3 Metodisk og teoretisk tilnærming i oppgaven

Oppgaven vil bestå av næranalyse av disse tre originalfilmene og nyinnspillingene. Metoden vil være filmanalyse basert på elementer som kjennetegner slasherfilmen slik den er fremstilt av Vera Dika (1990), Carol J. Clover (1992), Cynthia Freeland (2000) og Christer Bakke Andresen (2016). Jeg vil gjøre rede for disse elementene i punkt 1.6 i oppgaven.

Vera Dika er førsteamanuensis i filmstudier ved New Jersey University. Hun skrev i 1990 *Games of Terror*, som er en bok hvor forfatteren analyserer et utvalg av slasherfilmer fra 1970- og 1980-tallet. De filmene hun tar for seg er *Halloween*, *Friday the 13th*, *Friday the 13th – Part 2*, *Prom Night*, *Terror Train*, *Graduation Day*, *Happy Birthday To Me*, *Hell Night* og *The Burning*. Det er disse filmene Dika kaller for «stalker»-filmene. Hun benytter seg av karakteranalyse med særlig vekt på analyse av morderen. Det jeg henter mest av fra Dika i denne oppgaven er nettopp det, karakteranalyse.

Vera Dika (1990:55) skriver at karakterene i slasher-filmene er svært forutsigbare og har liten variasjon: «Heltinnen som er en sterk og praktisk anlagt karakter, mens ofrene blir fremstilt som mennesker uten ansvarsfølelse.» Jeg vil benytte meg av Dika sin tilnærming i analysen av karakterenes utvikling i slasherfilmene. Analysen vil vektlegge denne fremstillingen av karaktergalleriet: Hva er endringen i karakterene hvis det i det hele tatt er noen endring? Er

karakterene fortsatt like som i Dikas fremstilling? Hvordan skiller karakterer seg ifra originalfilmene? Benytter fortsatt filmene seg av sterk kvinnelig karakter? Er det fokus på morderen eller menneskene? Eventuelt begge deler?

Carol J. Clover er professor i filmstudier ved University of California, Berkeley. Hun har skrevet *Men, Women, and chainsaws: Gender in the Modern Horror Film*. Denne boken inneholder kanskje den viktigste teorien jeg har brukt i analysen i denne oppgaven, systemet av elementer i slasherfilmen og «Final girl»-teorien. Det er hennes oppsett av elementer jeg bruker når jeg snakker om slasherfilmens formel eller konvensjoner.

Cynthia Freeland er professor i filosofi ved University of Houston. Freeland har skrevet *The Naked and The Undead – Evil and the appeal of horror*. Denne boken tar for seg skrekkfilmsjangeren som en helhet. Hun skriver om hvorfor sjangeren ofte er blitt underkjent på grunn av motforestillinger mot skrekkfilmens estetikk og fordømmelse av skrekkfilmens moral. Hun ser likevel på skrekkfilmen som noe som kan få publikum til å reflektere rundt virkelig ondskap. Hun skriver også om hvordan skrekkfilm kan bli sett på i feministisk perspektiv og inviterer til en større filosofering rundt sjangeren. Det jeg bruker mest av i min analyse er Freelands tanker om at slasherfilmens viktigste kjennetegn er realisme. Realisme og stil ser jeg på som et eget tema i analysen og det jeg skriver rundt realisme og stil er basert på Freeland sine tanker om realisme i slasherfilmen.

Christer Bakke Andresen er førsteamanuensis i filmvitenskap ved NTNU. Andresen har skrevet doktoravhandlingen *Åpen kropp og lukket sinn. Den norske grøsserfilmen fra 2003 til 2015*. Denne doktoravhandlingen omhandler utviklingen av den norske skrekkfilmen. Norsk skrekkfilm er i utgangspunktet ikke relevant i denne oppgaven, men Andresen skriver om historien til skrekkfilm. Det jeg bruker mest av fra avhandlingen er hans gjennomgang av slasherfilmens historie og den påståtte moraliseringen av tenåringssex i slasherfilmen. I tillegg tar jeg utgangspunkt i hans omtale av morderen i slasherfilmen. Han vektlegger, i likhet med Carol J. Clover, at morderen er et menneske.

Fremgangsmåten når jeg har analysert filmene har gått ut på at jeg så alle de originale filmene først, i rekkefølgen som de ble utgitt. Jeg tok notater, så hvilke trekk som markerte seg som for eksempel stil og stemning. Videre så jeg på hvordan disse filmene kunne sammenlignes, hva er det de har til felles og hva skiller dem fra hverandre. Så gjorde jeg det samme med

nyinnspillingene. Jeg så først etter hva som er det klareste likhetstrekkene, for eksempel om det var enkelte scener som var gjenskapt. Jeg var hele tiden oppmerksom på hvordan nyinnspillingene forholdt seg til slasherens formel.

Oppgaven har fire kapitler. Som ramme for analysen følger i dette kapitlet slasherfilmens historie og en fremstilling av de sentrale kjennetegn ved slasherfilm som legges til grunn for analysen. Denne delen har to siktemål, å gi en fremstilling av slasherfilmens historie og trekke fram de sentrale elementene som sjangeren preges av. Disse to sidene er filtret sammen fordi mønsteret som særpreger slasherfilmene har trådt fram etter hvert som nye filmer har kommet. Så langt det er mulig har jeg likevel prøvd å legge vekt på mønsteret og kjennetegnene i første del og å få fram sjangerens historie i siste del av kapittel 1. Kapittel 2 er viet de tre klassikerne, mens kapittel 3 omhandler nyinnspillingene. Begge kapitlene er bygd opp ut fra de sentrale elementene i sjangeren. I det avsluttende kapittel 4 gis en sammenfatning av de viktigste funnene.

Som det fremgår av problemstillingen ønsker jeg i det følgende å beskrive hva som er særpreg i de respektive periodene og hvordan filmene forholder seg til de tradisjonelle slasherkonvensjonene. Videre vil jeg belyse de dominerende forskjellene og likhetene i filmene fra den klassiske perioden (1970 og- 80-tallet) og den moderne perioden (2000-tallet). Metoden vil være filmanalyse basert på Vera Dika, Carol J. Clover, Cynthia Freeland og Christer Bakke Andresen.

1.4 Slasherens opprinnelse

Slasherfilmen kjennetegnes ofte ved at det er en gruppe mennesker, ofte tenåringer, som blir jaget av psykopatisk morder og ved at filmen ofte viser mye kroppslig ødeleggelse.

Slasherfilmen har etter hver blitt distinktive ved at de følger et bestemt mønster eller formel.

Dette er kjennetegn knyttet til stedet, morderen, våpenet, offeret og hun som står igjen til slutt, «The Final Girl». Jeg skal gjennomgå denne formelen senere i dette kapitlet, men som en introduksjon vil jeg først se på slasherens opprinnelse.

Psycho (1960) etablerte mye av det som skulle bli den kjente formelen eller mønsteret for slasherfilmene. Den var ikke fullt etablert i *Psycho*, men det er ansett at fundamentet ble lagt med denne filmen. Carol Clover (1992) kaller i sin bok *Men, Women and Chainsaws Psycho* for forløperen til slasherfilmen. Hun vektlegger de fire elementene: en psykotisk morder fra

en ødelagt familie, ofrene som seksuelt aktive kvinner, åstedet er utenfor det åpne og trygge og at våpenet ikke er en pistol. Hun fremhever at morderen er et menneske, i motsetning til en overnaturlig skapning. I *Psycho* ser vi eksempler på den menneskelige og ikke overnaturlige morderen i Norman Bates (Anthony Perkins). Vi får også se den unge damen, Marion Crane (Janet Leigh), som morderens offer. Morderen bruker stikkvåpen og ikke skytevåpen og motellet utenfor allfarvei, som det fryktelige stedet. Alt dette var elementer som ble introdusert i *Psycho* og senere er blitt etablert som en del av slasherfilmens formel (Clover: 1992).

Peeping Tom (1960) regissert av Michael Powell kan også sies å ha banet vei for den fremtidige slashersjangeren. Den ble utgitt i 1960 og omhandler en seriemorder som filmer ofrene sine i det han dreper dem for å fange dødsøyeblikket. Filmen ble dårlig mottatt i sin tid, men har senere blitt sett på som en inspirasjon til slasherfilmen og en film som åpnet opp for slasheren. Den har mange av elementene i slashermønsteret. En menneskelig morder, offeret som en ung og seksuelt aktiv kvinne, stikkvåpen som morderens instrument og at mordet sees fra offerets perspektiv. *Peeping Tom* har ofte blitt sammenlignet med *Psycho*, som er fra samme år, i både innhold og som en moderne slasherfilm. Selv om *Peeping Tom* ble utgitt noen måneder før har den ikke hatt samme påvirkning på sjangeren som *Psycho*. En av de mest markante parallellene er filmenes tematikk overfor «voyeurisme». Interessen i å spionere på noen i en intim situasjon. Begge filmenes hovedperson er sjenerte og tilbaketrukkne mennesker som har en pervers interesse i å iaktta kvinner som ikke er klar over det.

Et tredje eksempel på en forløper til slasherfilmen er Charles B. Pierce sin *The Town That Dreaded Sundown*. Den ble utgitt i 1976, altså to år før *Halloween*, men to år etter både *Black Christmas* og *Texas Chain Saw Massacre* som også er regnet som betydelige forløpere til slasheren. Filmen inneholder to elementer som etter hvert ble en del av slasherens formel. Ofrene er tenåringer og morderen er et menneske som, i følge etterforskerne i filmen, har en sterk sexlyst. Morderen tegnes også som menneskelig, men vedkommende blir aldri avslørt. Filmen mangler også en final girl og morderen benytter seg i et tilfelle av en pistol, kontra stikkvåpen. Historien er basert på en ekte seriemorder som opererte i Texarkana, Arkansas, og i likhet med filmen så vet man ikke hvem som stod bak. Filmen presiserer på begynnelsen at historien er sann og at kun navnene i filmen er forandret. Den benytter seg også av en voice-over eller fortellerstemme i flere scener, noe jeg mener gir den et dokumentarisk preg.

Det er to filmer som regnes som de første slasher-filmene. Den ene er *Black Christmas* (1974) regissert av Bob Clark, og den andre er *Halloween* (1978) regissert av John Carpenter. *Black Christmas* mangler det kjente slasher-elementet final girl og avsløringen av hvem morderen er. Filmen ble heller ikke en kommersiell suksess på samme måte som *Halloween*.

Samme år som *Black Christmas* (1974), ble også *Texas Chain Saw Massacre* utgitt, regissert av Tobe Hooper. Den omhandler en gruppe ungdommer som blir fanget i huset til en psykopatisk familie, med Leatherface (Gunnar Hansen) i spissen. Denne filmen vektlegger kroppslig ødeleggelse og en primitiv fremstilling av miljøet. Den har en fot innenfor slasher-sjangeren ved fremstillingen av vold mot kvinner, og Sally (Marilyn Burns) som final girl. Men jeg mener at det ikke er en fullblods-slasher på grunn av at morderen ikke oppsøker ofrene, det er ofrene som kommer inn i morderens hjem.

1.5 Stil og stemning

Slasherfilmene har gjerne en særegen stil. Cynthia Freeland (2000) skriver i sin bok "The Naked and the undead" at slasherfilmer er som regel uvanlig realistiske og at de minner mer om nyhetsinnslag, enn fiksjon. Dette er blitt et viktig kjennetegn i slasherfilmen. Slasherne tydeliggjør ofte det realistiske i filmene. De hendelsene som fremstilles streber etter å være troverdige.

Freeland (2000) skriver også at slasherfilmer er som regel svært realistiske og de blir mer som historier man ser på TV-nyhetene. Noel Carroll (1990) beskriver dette som et «ikke-monster» i slasherfilmen. Den psykopatiske morderen er ikke monster fordi motivet deres har en naturlig forklaring. Han bruker Norman Bates (Anthony Perkins) i *Psycho* som et eksempel. Norman er ikke et monster fordi han naturaliseres av at han er schizofren, en lidelse som er vitenskapelig legitimt. Lidelsen er reell, i motsetning til for eksempel en vampyr eller en varulv, som kun eksisterer i fiksjonen. Jeg vil komme tilbake til skillet mellom monstre i slasherfilmene. Vi ser flere likhetstrekk mellom morderen i *Friday the 13th* og *Halloween*, enn vi gjør med antagonisten i *A Nightmare on Elm Street*, Freddy Krueger (Robert Englund), som passer mer inn i monster-sammenligningen.

Freeland (2000) skriver videre at på flere måter er arvtageren til vampyrfilmen. Hun beskriver "blodtørsten" som et element i sammenligningen. Det er filmer med kroppslig ødeleggelse og

grafiske skildringer av drap. Men hun skriver også at det er en motsetning til vampyrfilmen, ved at det er en realistisk morder, og ikke et monster eller overnaturlig vesen. Videre skriver hun at fokuset er på våpen og framstillingen av angrepet, heller enn på karakterene. Karakterene er ofte helt ordinære mennesker, også morderen. Men den viktigste parallellen hun trekker fram til vampyrfilmene er at voldshandlingene ofte er drevet av "monsterets" natur.

Slasherfilmen hadde sin viktigste periode på 1980-tallet, men hadde som nevnt tidligere allerede begynt å ta form i Alfred Hitchcocks film *Psycho* fra 1960. Det viktigste som plasserer *Psycho* innenfor slasherfilmen er realismen. *Psycho* viser scener med vold og sex, noe som senere blir etablert som et viktig slasher-element. Slasherfilmen fremstiller vold og blod temmelig detaljert, noe jeg mener hører sammen med Freelands sammenligning mellom slasherfilmene og nyhetsinnslag på TV. Nyhetsinnslag viser grusomme og ekte hendelser, noe som for publikum vekker ekte følelser. Dette er noe slasheren også vil oppnå, å vekke ekte følelser hos publikum.

Realismen kommer til uttrykk i den ikke-overnaturlige morderen. Det at morderen er en person, og ikke en overnaturlig skapning. Christer Bakke Andresen (2016) skriver i «Åpen kropp og lukket sinn» at Freelands realistiske morder er en av oss, en hvermannen, et monster som i slashertradisjonene startet med Norman Bates (Anthony Perkins) i *Psycho* og Mark Lewis (Carl Boehm) i filmen *Peeping Tom* (1960).

Filmene *Psycho*, *Texas Chain Saw Massacre* (1974) og i senere tid *The Silence of the Lambs* (1991) har en ting til felles. Hovedpersonene i filmen er løst basert på, eller har hentet inspirasjon fra, den virkelige morderen Ed Gein. Det aller mest påfallende likhetstrekket er at Gein også samlet på likdeler. Slik som Norman Bates bevarer liket av sin mor i kjelleren i huset sitt, har Leatherface bevart liket av familiens bestemor, og har møbler og gjenstander laget av bein og knokler. Dette er noe jeg ser på som det Freeland (2000) kaller realistisk horror, hvor filmene minner mer om nyhetsinnslag. Det at slasheren er en undersjanger som ligger tett mot realismen har sitt rotfeste i at morderen er menneskelig og har menneskelige trekk. Det som skjer i filmen kunne skjedd i virkeligheten. De overnevnte filmene har hentet inspirasjon fra virkelige personer og hendelser, men har dramatisert og gjort kunstneriske tillegg som ikke virkelig skjedde, er noe jeg mener er slasherens appell. Ikke hvorvidt det har skjedd eller ikke, men at det kunne ha skjedd. Slik reagerer også publikum på det som

fremstilles. Dersom hendelsen utspinner seg på den måten at det er troverdig og autentisk, vil også publikums reagere på en måte som om det var autentisk. Spenningsoppbygging og atmosfære er et særpreg ved slasherfilmens stil. Det samme gjelder at det ofte er en sjokk-faktor som preger stilen.

1.6 Elementer i slasherfilmen

Clover (1992) har en gjennomgang av elementene som utgjør formelen i slasherfilmen. Dette er kjennetegn knyttet til stedet, morderen, våpenet, offeret og hun som står igjen til slutt, «The Final Girl». Jeg vil her ta for meg disse kjennetegnene i den rekkefølgen. Clover fokuserer i tillegg på de såkalte «gender issues» eller kjønnsproblematikken som et fellestrekk ved slasherfilmen. Dette tar jeg ikke som et eget tema, fordi det inngår i flere av de ulike elementene. Men jeg trekker det inn der det er relevant.

Det fryktelige stedet

Det «fryktelige stedet» er et sentralt element Carol Clover (1992) bruker som et ledd i slasherens mønster. Det er her offeret finner seg i den sårbare situasjonen, som for eksempel herregårdshuset i *Psycho*, huset i *Texas Chain Saw Massacre* eller skogshytta til Jason i *Friday the 13th*. Clover påpeker at alle disse tre «fryktelige stedene» har til felles at de huser liket av en mor-karakter. Et annet element er at ofrene forviller seg inn i disse husene og oppdager gjenstander som gjør at de forstår hva som har foregått og hvilken fare de befinner seg i, for eksempel i *Friday the 13th Part 2*. Da Ginny (Amy Steel) gjemmer seg i hytta til Jason, så finner hun et alter med Pamela Voorhees (Betsy Palmer) sitt avhogde hode, flere av ofrene til Jason og macheten til Pamela på alteret.

Clover (1992) nevner også den kjente slasher-konvensjonen som ble svært populær i slasherfilmene etter 1974, nemlig at offeret er låst inne og ser på mens morderen slår, hakker eller på andre måter tar seg inn i rommet. Dette momentet er vanligvis sett fra offerets perspektiv. Dette er også en del av det fryktelige stedet som Clover beskriver det.

Morderen

Clover (1992) skriver at morderen er ofte en seksuelt frustrert ung mann, som i tillegg er fastlåst i barndommen. Sinnet som fører ham til å begå mord har ofte rot i dette, i følge Clover. Michael Myers i *Halloween* dreper, som barn, søsteren sin tilsynelatende fordi hun har sex med kjæresten sin på foreldrenes seng. Som voksen fortsetter han å drepe, fordi Michael i følge Dr. Loomis (Donald Pleasence) er fastlåst i tilstanden han var i som barn da han drepte søsteren. Selv om kroppen hans er blitt voksen, er han fortsatt i den samme psykiske tilstanden som da han begikk drapet i barndommen. Også i filmer som ikke problematiserer morderens kjønn eller barndom er morderen ofte seksuelt avvikende. I *A Nightmare on Elm Street* er morderen for eksempel en levende død barnemisbruker.

Våpenet

Pistoler er sjelden vare i slasherfilmer sier Clover (1992). Hun beskriver miljøet i slasherfilmene som pre-teknologisk. Våpnene er som regel kniver, økser eller ishakker og alle mulige typer stikkvåpen. Dette bringer både morderen og offeret inn i en primitiv og dyrisk situasjon. Hun nevner også slasherens fascinasjon av åpning og ødeleggelse av menneskekroppen. Dette har sammenheng med slasherens tilknytning til stikkvåpen, som igjen er symbolsk for seksuell penetrering. Clover (1992) referer til scenen i *Texas Chain Saw Massacre* hvor haikeren hovedpersonene plukker opp i begynnelsen av filmen skjærer seg i hånda. De fleste i bilen viser tydelig avsky bortsett fra Franklin (Paul A. Partain) som ser fascinert på at kroppen åpnes og at han ser det som ligger innenfor.

Slasherfilmene er som nevnt kjent for sin ofte brutale og grafiske fremstilling av blod og kroppslig ødeleggelse. Jeg mener bruken av kniv som en «dør» til innsiden av kroppen er et av sjangerens virkemidler. Bruken av stikkvåpen hører også, etter min mening, inn under sjangerens realisme. Fordi stikkvåpen, og da ikke nødvendigvis kniv, er noe man gjerne omgir seg med. Et skytevåpen er ikke like lett tilgjengelig, i motsetning til for eksempel en kjøkkenkniv, en saks eller en øks. Jeg mener det ligger en realisme i at i likhet med at morderen er en hvermannen, er stikkvåpenet et hverdagslig redskap, som primært ikke brukes til mord.

Offeret

Clover (1992) tegner det typiske offeret som en seksuelt aktiv tenåringsjente. Clover beskriver den etter hvert kjente slasher-konvensjonen om at seksuell aktivitet er en markør for en tidlig død. Sjangeren er full av tenåringer av begge kjønn som forsøker å finne et sted hvor de kan være i fred, men som ender med å bli tatt av dage av morderen. Det gjelder ikke bare jenter, men også menn/gutter som har sex med tenåringsjenter. Død som oppstår etter sex har, i følge Clover, blitt ett varemerke i sjangeren. Hun bruker en scene i filmen *Halloween* med Lynda (P.J. Soles) og Bob (John Michael Graham) som utnytter at de er alene og benytter sjansen til å ha sex. De blir så begge drept av Michael Myers.

Dette er et eksempel på det Clover kaller for «illicit sex» eller «wrong sex». Hun nevner flere eksempler som har til felles at de gjerne er «ungdomssex» eller «tilfeldig» sex.

Å ha sex eller forsøk på å ha sex er blitt et sjangertypisk grep i slasherfilmene i følge Clover. Grepet krysser kjønnsrollene og påvirker både menn og kvinner i filmene. Ofrene er oftere jenter, men det er blitt en velkjent del av formelen etter *Halloween* at ofrene kan være av begge kjønn.

Ofrene dør også på grunn av feilgrep, skriver Clover. Ofrene kommer i veien for morderen, prøver å stoppe han eller forviller seg inn på morderens område. Ofrene er både kvinner og menn. Men hovedpersonene dør ofte nettopp fordi de er kvinner. På grunn av Norman Bates morskompleks i *Psycho* dreper han kvinner som opphisser han. Et annet eksempel er Michael Myers i *Halloween*. Han retter sin seksuelle aggresjon mot søsteren, noe som fører til at han dreper henne og det han anser som hennes erstatninger.

Slik jeg ser det spares den grunnleggende motivasjonen for drapene til de viktigste karakterene. Motivasjonen til morderen kommer fram etter hvert som plottet utfolder seg, og i tilfellene til for eksempel Michael Myers er mennene de mer en-dimensjonale karakterene som blir drept fordi de uheldigvis «snubler over» morderen. De kvinnelige karakterene blir drept grunnet Michaels seksuelle aggresjon, noe som igjen er med på å utfolde plottet.

Viktigheten av drapet spiller altså på hvor avgjørende karakteren er i filmen. Men samtidig mener jeg at det at ofrene er vanlige mennesker, er blitt en del av slasherens formel, også når karakterene er det man kan kalle «expendables» og de har ikke noen særskilt stilling i filmens plott. Dette er også en del av det som er filmenes realisme. De er ikke høytstående personer eller helter, men ganske alminnelige personer som plutselig befinner seg i en farlig situasjon.

Det kan skje med hvem som helst og derfor kan det appellere til et større publikum. Publikum blir eksponert for karakterer de kan identifisere seg med.

«*The Final Girl*»

Et av de mest velkjente elementene i slasherformelen er den såkalte «*Final Girl*», eller den siste jenta. Det er den sterke kvinnelige karakteren som tilsynelatende blir morderens siste offer, men som til slutt klarer å unnsnippe eller å overvinne morderen. Hun som ser døden i hvitøyet, men som finner styrken til å slå tilbake mot det fryktelige. I «*Åpen kropp, lukket sinn*» sammenligner Christer Bakke Andresen (2016) den siste jenta med jomfruen i nød fra gotisk litteratur, men fremhever at hun har et tillegg som skiller henne fra denne karaktertypen. Hun slår tilbake mot morderen og overvinner monstret på egenhånd. Hun blir ikke reddet av fortellingens helt. Clover (1992) beskriver henne som en person som viser seg som mer modig og klartenkt enn de mannlige karakterene. Hun nevner Sally (Marilyn Barns) i *Texas Chain Saw Massacre* og Laurie Strode (Jamie Lee Curtis) i *Halloween* som eksempler på den siste jenta. Etter at hun har blitt jaktet på ser vi i en lang og intens scene jenta kjempe en innbitt kamp mot morderen.

Clover skriver at den siste jenta blir umiddelbart gjenkjent av publikum. Hun fremstår som en hovedkarakter for publikum. Vi som publikum forstår med en gang hvem hun er. Clover nevner Laurie Strode og Lila fra *Psycho* som eksempler på karakterer som har det essensielle trekket at de er ikke seksuelt aktive. De er intelligente og ressurssterke. I tillegg er den siste jente, i følge Clover, «boyish» eller «guttete». Hun er praktisk anlagt og kompetent og dette skiller henne fra de andre jentene i filmen. Dette er noe av det viktigste i slasherformelen, den sterke kvinnen som overvinner morderen, som i sin tid var noe nytt. Laurie Strode og Ripley (Sigourney Weaver) i *Alien* skapte en kvinnelig helt, et kvinnelig ideal. Dette er noe jeg mener er blitt en viktig del, ikke bare av slasherens formel, men også av slasherens historie. Slasherens siste jente er ofte blitt minst like ikoniske som filmene de kommer fra. For eksempel Laurie i *Halloween* og Nancy i *A Nightmare on Elm Street*.

I de neste punktene vil jeg gi en videre fremstilling av slasherens historie. Her vil elementene i slasherfilmformelen bli utdypet og konkretisert med eksempler fra filmene som nevnes.

1.7 *Halloween* og starten på den klassiske perioden

Halloween ble starten på gullalderen for slasheren. *Psycho*, *Texas Chain Saw Massacre* og *Black Christmas* la grunnlaget, mens *Halloween* introduserte sjangeren for massepublikummet. Filmen var en stor kommersiell suksess i forhold til budsjettet og ble en av de mest innbringende uavhengige filmene noensinne. Den satte også på mange måter standarden for slasheren slik vi kjenner den i dag. Den psykopatiske morderen og seksuelt aktive tenåringer som morderens ofre, satt til forstads-Amerika.

Halloween har også sin «final girl» i Laurie Strode (Jamie Lee Curtis), den sterke kvinnelige hovedkarakteren som til slutt overvinner morderen. Det var også denne filmen som etablerte Curtis som «scream queen», et begrep brukt om kvinnelige skuespillere assosiert med skrekkfilmer.

Noe av det jeg mener er fremtredende i *Halloween*, og som i dag gjerne blir glemt, er at det er svært lite blod. I stedet benytter den virkemidlene atmosfære og spenningsoppbygging. Spenningsoppbyggingen kommer fram ved at det er en saktegående fremdrift i første del av filmen. Vi vet noe grusomt kommer til å skje, men vi vet ikke når. Atmosfæren bygges rundt den stille forstaden Haddonfield, og beboerne i den som planlegger å feire Halloween. Spenningsoppbygging og atmosfære er kjennetegn ved slasheren som jeg knytter til stil. Det ser vi også i *Psycho*, som heller ikke er en detaljert voldelig eller blodig film, men som heller benytter seg av spenningsoppbygging. Vi vet at noe grufullt kommer til å skje, men vi vet ikke når. På samme måte i *Halloween* vet tilskueren at Michael Myers er på vei til Haddonfield, men vi vet ikke når han vil slå til.

1.8 Bølgen på 1970- og 80-tallet

Halloween utløste en bølge av slasher-filmer på 1980-tallet. En av de mest betydningsfulle er *Friday the 13th*. I likhet med *Halloween* fikk denne filmen en lang rekke oppfølgere. Disse filmene følger mye av den kjente slasherformelen: Settingen på et «fryktelig sted», en maskert morder, våpenet, seksuelt aktive tenåringer som ofre og en «final girl».

Den første *Friday the 13th*-filmen kom i 1980, og ble laget for å seile på bølgen som *Halloween* skapte. Jeg vil regne dette som et eksempel på exploitation-film. Det vil si filmer som ikke har kvalitet som salgspunkt, men som heller har et fokus på sex og vold. Slik jeg ser det er det liten tvil om at *Friday the 13th* spekulerte i suksessen til *Halloween* og imiterte mye

av filmens elementer. Hovedpunktet som etterlignes i *Friday the 13th* er den maskerte og tause morderen som hevner seg ved å drepe ungdommer. *Friday the 13th* vektlegger blod, groteske drapsscener og sex, og noe som etter min mening etter hvert også har blitt en del av slasherens stil, nemlig sjokk-faktor.

Friday the 13th er kjent for sine brutale og konkrete fremstillinger av mordscenene. Den benyttet seg i stor grad av konkrete spesialeffekter, for eksempel mye falskt blod. Dette ble etter hvert ble etter hvert filmseriens varemerke. I likhet med *Halloween* ble filmen laget på et lite budsjett, men genererte store inntekter på kino. Den skiller seg derimot ifra *Halloween* ved at den ble distribuert av et veletablert studio, Paramount Pictures. Filmen ble dårlig mottatt av filmkritikere i sin samtid, men har senere oppnådd kultstatus.

Psycho anses som en viktig forløper til slasheren, og det er min påstand at *Friday the 13th* hentet mye inspirasjon fra *Psycho*. Filmen foregår på den avsidesliggende Camp Crystal Lake mens *Psycho* foregår på det bortgjemte Bates Motel. Ikke fullstendig bortgjemt fra sivilisasjonen, men forholdsvis isolert. Den viktigste likheten er den splittede personligheten hos morderen. På samme måte som Mrs. Bates har tatt plass i Normans kropp og Norman snakker med morens stemme, gjør Pamela Vorhees det samme med sin sønn. Den eneste forskjellen er at mor-sønn-forholdet er motsatt. Igjen har karakteren bakgrunn i det Clover (1992) omtaler som kjønnsproblematikk. Jason tar plass i morens kropp og snakker gjennom henne.

Morderen i *Friday the 13th* er også en person, men bakgrunnen her er annerledes enn i for eksempel *Halloween* eller *A Nightmare on Elm Street* hvor morderen har gjort noe grusomt tidligere. Her er motivasjonen til morderen å hevne sønnen sin. Jason Vorhees druknet i Crystal Lake og moren hans, Pamela Vorhees, klandrer leirlederne fordi de hadde sex i stedet for å passe på sønnen hennes. Derfor tar hun livet av alle som kommer til leiren.

A Nightmare on Elm Street ble utgitt i 1984 og var regissert av Wes Craven. Den er også en del av den store bølgen med lavbudsjettets slasherfilmer som kom på 70- og 80-tallet i kjølvannet av *Halloween*. I likhet med *Halloween* ble filmen laget på et lite budsjett, men genererte store inntekter på kino. Filmen fikk en lang rekke oppfølgere og etter hvert også en nyinnspilling.

Filmen følger en gruppe tenåringer i forstads-USA som blir jaget og drept av barnemorderen Freddy Krueger (Robert Englund). Det særegne i filmen er at Freddy kun eksisterer i drømmene deres og dreper dem mens de sover, men de dør da også i det virkelige liv. Dette gir filmen en fot i fantasy-sjangeren og skiller seg dermed ut blant de klassiske slasher-filmene. Samtidig følger den slashermønsteret: Tenåringer som er seksuelt aktive blir morderens ofre og at den avholdne og fornuftige Nancy (Heather Langenkamp) må bekjempe morderen.

Clover (1992) nevner også Freddy Krueger som en slasher-karakter som ikke har trekk av kjønnsproblematikk, men som er seksuelt forstyrret. Karakteren er en person som var barnemisbruker. Videre ble han senere tatt av dage som hevn av foreldrene til Elm Street-barna.

Nancy er filmens hovedperson og blir den som etter hvert finner ut av hvem Freddy er og hvordan han skal bekjempes. Hun er den erketypiske tenåringsjenta, som har en gjennomgående sosial angst og stadig plages av marerittene om Freddy. Nancy skjønner til slutt at for å overvinne Freddy må hun gjøre det på hans territorium, altså i drømmene sine. Hun legger en plan og lokker han til seg. Når han ikke går under på første forsøk, prøver hun seg igjen helt til hun lykkes.

I *A Nightmare on Elm Street* er kroppslig ødeleggelse tilstede, men ikke dominerende. Som i mange andre slasherfilmer. Freddy Krueger dreper med den knivbelagte hansken sin, igjen et velkjent virkemiddel i slasheren. For eksempel i scenen hvor Tina (Amanda Wyss) blir drept, ser vi for eksempel hvordan hun blir regelrett skjært opp i mageregionen. Dette mordet er detaljert og sjokkerende, men resten av filmens mord er ikke like betydningsfulle.

Mesteparten av samspillet foregår mellom Freddy og ofrene når de drømmer, noe som gjør at fokuset veksler mellom kroppslig ødeleggelse og Freddys tyrannisering av ungdommene. Dette stadfester Freddy som filmens «boogeyman», det vil den onde drømmeskapningen. Freddys personlighet virker inn på hvordan han jakter på ofrene. Han er vittig og nærmest ertende i tonen overfor de som drømmer. Han nærmer seg dem med små kommentarer og mindre plagsomme handlinger, som for eksempel når han skjærer med knivhansken langs med metallrørene. Eller når han snakker på telefonen med Nancy og han stikker tungen sin ut gjennom telefonrøret. Dette er mer eller mindre komisk, noe som på denne tiden skilte seg ifra slashere som *Friday the 13th* og *Halloween*.

Det er også et skille i den forstand at filmens morder eksisterer i drømmene og ikke i det virkelige liv, noe som også åpner for den humoren og drømmesekvensene vi ser i filmen. Noe av dette grenser til det banale, jamfør overnevnte scene med telefonrøret, men likevel er det min påstand at filmen har et realistisk preg. Med dette mener jeg at det andre som stilles til skue i filmen er realistisk. Småby-USA, en morder som benytter seg av kniv, og tenåringsene. Alle scener i filmen som ikke foregår i en drøm, er realistiske og følger slasher-formelen. Drømmesekvensene er forvrengete og urealistiske, men har en innvirkning på det virkelige livet i filmen. Dette gjør filmens sjanger til en slags hybrid mellom fantasy og slasher. Det dominerende i filmen er derimot kroppslig ødeleggelse, sex mellom tenåringer, grafiske og blodige drapsfremstillinger og en skitten og grov stil. Dette er viktige deler av slasher-formelen, noe som jeg mener gir den mer tilhørighet i slasher enn i fantasy-sjangeren.

1.9 Slasheren på 1990-tallet

Slasherfilmen fikk en ny oppblomstring på 1990-tallet. Etter at slashere fra 80-tallet, som *A Nightmare on Elm Street*-filmene og *Friday the 13th*, hadde fått et stort antall oppfølgere var ringen sluttet. *A Nightmare on Elm Street*-filmene fikk stadig villere drømmesekvenser og *Friday the 13th* sine drapsscener ble enda mer komiske. Filmene var fortsatt lønnsomme på grunn av lave budsjett og produksjonskostnader, men den klassiske perioden var over og slasheren fikk nye impulser. Wes Craven, som stod bak den første filmen i serien *A Nightmare on Elm Street*, entret sjangeren på nytt med *New Nightmare* (1994) og *Scream* (1996). Begge filmene har den samme tilnærmingen til slasher-filmene, en tilnærming som vektlegger ironi og selvbevissthet.

I *New Nightmare* er Freddy en fiktiv karakter og filmen følger flere av skuespillerne fra *A Nightmare on Elm Street*-franchisen som spiller seg selv. Filmene portretter en filminnspilling hvor Freddy gradvis blir ekte og jakter etter de som lager filmene. Dette fører til at Heather Langenkamp igjen må påta seg rollen som Nancy for å stoppe Freddy. Her spiller også Robert Englund seg selv som privatperson, seg selv som skuespiller når han spiller Freddy og rollefiguren Freddy. Filmene bryter på denne måten den fjerde veggen ved å ta steget ut av universet til *A Nightmare on Elm Street*-filmene og fokusere på hva som skjer med de involvert i innspillingen av filmene.

Scream følger en gruppe ungdommer jaget av en knivmorder. Her ligger det selvbevissthet i filmen ved at det er en slags satire på slasher-filmen. I denne filmen er alle karakterene klar over og opptil flere ganger adresserer klisjéene og innholdet i slasher-formelen, som filmen selv også benytter seg av. Jeg mener at filmen i stedet for å harselere med klisjéen i stedet feirer og hyller det typiske ved slasher-filmene. Filmene benytter seg av satire og svart humor for å fremheve de elementære delene av slasher-mønsteret. I en scene ser de på *Halloween* hvor karakteren Randy (Jamie Kennedy) lister opp alt man ikke skal gjøre i en slasher-film. Punkt nummer en på lista er at man ikke kan ha sex. Som tidligere nevnt, er sex en av de mest velkjente markørene for en tidlig død i slasher-filmen. Riktignok kan man argumentere for at slasherens moralkode er ikke så enkel som det. Som Andresen (2016) hevder, er ikke koden så opplagt som Clover (1992) vil ha det til. Andresen argumenterer for at slasheren er ikke så konservativ i synet på frilynt sex og viser til at filmforsker Peter Hutchings mener at det ligger mer satire i filmenes budskap. Jeg mener dette er noe som preger *Scream* sitt innhold, det harselerer med de konservative holdningene som Sotiris Petridis beskrev at slasherfilmene hadde.

Scream gjenopplivet sjangeren og startet en ny syklus med oppfølgere, imitasjoner og parodier. *Scream* er, slik jeg ser det, høyst representativ for settingen. Middelklasse-ungdom under Clinton-æraens USA. Da filmen ble gitt ut var ikke dette like lett å påpeke, men nå fungerer den som en tidskapsel. Tiden med mobiltelefoner og personsøkere, men også kynismens tiår. Ingen av verdensproblemene er løst. De økonomiske lyspunktene fra 80-tallet er over og fremtiden anses ikke som like lys for millenniumsgenerasjonen. Dette har gjort ungdommene kalde og kyniske. For eksempel kler to av ungdommene seg ut som morderen og løper rundt på skolen, like etter flere drap er begått. Når rektoren blir drept, er dette noe ungdommene i filmen ser på som en morsom hendelse. Deres første reaksjon er at dette er noe de må se og valfarter til åstedet. Dette mener jeg underbygger min påstand om karakterenes kyniske og kalde holdning i filmen

Slik som *Scream* er representativ for 90-tallet er *Halloween*, *Friday the 13th* og *A Nightmare on Elm Street* representativ for den klassiske periodens fremstilling av USA under Reagan-æraen. Ungdommen er i sentrum, fremtiden er lys og åpen, det er en tid for fremskritt. Men tvert brytes idyllen. Noe grusomt utenifra trenger inn i de trygge omgivelsene. Dette var den fremgangsrike jappe-tida med økonomisk vekst og fremskritt, men den kalde krigen står fortsatt på agendaen i storpolitikken, og etter hvert står jappe-tidas og den økonomiske glansperiodens fall for tur.

På bakgrunn av dette kapittelet vil jeg i de to følgende kapitler beskrive og sammenligne de tre klassikerne og de tre oppfølgerne ved å se på elementene realisme og stil, det fryktelige stedet, morderen, våpenet, offeret og «The Final Girl».

2. Klassikerne

Dette kapitlet beskriver hva som kjennetegner de tre opprinnelige slasherfilmene *Halloween*, *Friday the 13th* og *A Nightmare on Elm Street*. I kapitlet er de organisert etter året filmene ble utgitt. For hver film gjengis først handlingen. Deretter vil jeg se på realisme og stil og hvert av de fem elementene som er redegjort for i kapittel 1. For hver film avslutter jeg med et punkt om hvordan filmene ble mottatt og vurdert da de kom ut. Til slutt i kapitlet gis en sammenfatning av hva som særpreger disse filmene og som gir dem tilhørighet til den klassiske perioden.

2.1 *Halloween* (1978)

Halloween regissert av John Carpenter hadde premiere i 1978. Dette var en tid hvor kinoene ble dominert av blockbusters og dyre produksjoner som *Jaws* og *Star Wars*. *Halloween* var en lavbudsjettsproduksjon som ble en enorm kassasuksess. Den sees også på som den aller første slasherfilmen og fikk flere oppfølgere og inspirerte mange etterligninger. Filmens regnes som en av de mest innbringende uavhengige lavbudsjettsfilmer. Den hadde et budsjett på 325 000 amerikanske dollar og tjente inn 47 millioner dollar på verdensbasis (Box Office Mojo, u.å.). Dette gjør *Halloween* til en av de mest vellykkede uavhengige filmene noensinne. Det var også John Carpenter sitt gjennombrudd som regissør. I tillegg til å sette Carpenter på kartet, var det også Jamie Lee Curtis sin filmdebut. Carpenter så det som en stor hyllest til *Psycho* å bruke datteren til Janet Leigh, som spilte Marion i *Psycho*.

Filmen var en stor suksess i en periode hvor horrorfilmer som regel var forbundet med uavhengige produksjoner og lave budsjett, med smalt og publikum og lav inntjening. Men det var også en tid hvor uavhengige produksjoner i flere sjangre kom opp og fram, noe som også bidro til å få horrorfilmer fram til massepublikummet. Filmens suksess førte også til åtte oppfølgere og en nyinnspilling i 2007.

Halloween blir regnet som den første slasherfilmen. Filmen er blitt ikonisk innenfor horrosjangeren og Michael Myers-masken og Jamie Lee Curtis som «scream queen» er velkjente skrekkfilm-symboler. Grunnlaget var lagt tidligere av filmer som *Psycho* (1960) og *Texas Chain Saw Massacre* (1974), mens *Halloween* satte standarden for hvordan

slasherfilmen ble i fremtiden. Den inneholder alle de kjente konvensjonene som definerer sjangeren. En psykopatisk morder på frifot, tenåringer/unge voksne i hovedrollene og en såkalt «final girl». Likevel er det påfallende lite blod og «gore» i filmen. Filmen benytter seg i større grad av spenningsoppbygging og atmosfære enn av vold og sjokk-faktor. Vi som publikum venter på at Michael skal slå til, noe som intensiverer de følelsene vi kjenner. Det som også er et tyngdepunkt i denne type filmer, er at morderen ikke er en overnaturlig skapning eller et monster, men et menneske.

Handling

De tre viktigste karakterene er Laurie, Michael Myers og Dr. Sam Loomis. Filmen omhandler tenåringsjenta Laurie Strode (Jamie Lee Curtis) som blir målet for den psykopatiske morderen Michael Myers. Samtidig forsøker Michael Myers sin lege, Sam Loomis (Donald Pleasence) å stoppe han. Han oppsøker den lille byen Haddonfield, hvor han tror at Michael har dratt. Loomis føler at politiet ikke tar han på alvor når han forklarer hvor farlig Michael kan være. Loomis er overbevist om at Michael ikke er sinnssyk, men at han faktisk er ond. Dr. Loomis blir på mange måter Michael sin erkerival, også gjennom de påfølgende filmene. Dr. Loomis er en typisk mentor og forkjemper for «den gode siden». Han er den som sitter på det meste av kunnskapen om morderen og kjemper for å stoppe han. Han kan minne om Dr. Van Helsing fra *Dracula*.

I den første scenen ser vi bildet gjennom Michaels perspektiv. Det filmes bokstavelig talt gjennom øynene på masken han har på seg i anledning Halloween. Dette gir en innsnevring i bildet og bidrar til det jeg mener er en desorientering av tilskueren. Vi ser så vidt Michael sitt første offer, deretter at armen hans knivstikker henne og at hun til slutt faller om. Først når Michaels foreldre tar av han masken, filmes det fra tilskuerens perspektiv og vi ser en liten gutts apatiske ansikt. Året er 1963 og Michael Myers er seks år gammel.

Filmen hopper så 15 år frem i tid til 1978. Her følger vi Laurie Strode, en ungdomsskoleelev som sammen med venninnene planlegger hva de skal gjøre på Halloween. Tenåringsjentene fremstår som stereotypiske amerikanske jenter i en horrofilm. De småprater om gutter, skole og lignende. Dette gjelder spesielt venninnene som fremstilles som nokså en-dimensjonale karakterer. Laurie derimot, fremstilles som en mer reflektert karakter og gis dermed mer dybde. For eksempel så skal hun sitte barnevakt på Halloween, mens jentene skal treffe

kjærestene sine. Laurie er en 17 år gammel jente. Hun blir fremstilt som en vanlig, amerikansk tenåring. Der hvor venninnene til Laurie er tanketomme og lettbeinte, står Laurie fram som mer jordnær og fornuftig. Hun kan lett gjenkjennes av publikum som filmens «final girl», for eksempel ved at hun skal sitte barnevakt på Halloween, mens venninnene skal treffe gutter. Hun er også den eneste som ser ut til å bekymre seg over den mystiske skikkelsen som forfølger jentene, mens venninnene avviser det som ingenting. Dette er også et typisk virkemiddel i slasher-filmer. Den såkalte «final-girl» er ofte smartere og fremstilt som mindre seksuelt aktiv enn ofrene til morderen. Det er senere blitt en kjent klisjé i horror-sjangeren, at hvis en karakter har sex, er dette en markering for at de vil bli et offer for morderen.

Michael Myers er den psykopatiske morderen og filmens hovedantagonist. Han drepte søsteren sin som seksåring og har vært på en psykiatrisk institusjon, ivaretatt av Dr. Loomis. Michael blir fremstilt som en kaldblodig morder, uten hemninger eller sperrer. Dette blir videre bygget opp av Dr. Loomis sitt fokus på at Michael er ondskapsfull, altså at han ikke er frisk eller rehabilitert av behandlingen han har fått. Michael går gjennom hele filmen kledd i kjeledress og en hvitmalt maske som forestiller skuespilleren William Shatner. Denne masken er blitt ikonisk i skrekkfilmsjangeren. Publikum ser aldri ansiktet hans, bortsett fra i noen sekunder i filmens klimaks. Hans mål blir Laurie, som han forfølger, mens han dreper flere andre personer i jakten på henne. Michael bruker maske i store deler av filmen. Maske blir som regel brukt for å skjule ens identitet, men i mange tilfeller brukes det for å skjule fysiske skavanker. Slik som Jason i *Friday the 13th*. Men i filmens klimaks blir masken til Michael revet av, og man ser at han faktisk ser normal ut. Han er ikke misfostret eller vansiret, han er et helt vanlig menneske.

Filmen avsluttes med at Michael jager Laurie. Hun klarer å slå tilbake og tror et øyeblikk at hun har klart det, før Michael plutselig våkner igjen. Michael forsøker igjen å drepe henne og i kampen som oppstår river hun av han masken, og i et kort øyeblikk ser vi ansiktet hans. Dr. Loomis kommer etter hvert til unnsetning og skyter Michael slik at han faller av balkongen i huset. Når Dr. Loomis går ut for å se, er liket hans forsvunnet. Det siste bildet vi ser er det fryktelige stedet, småbyen Haddonfield. Publikum ser at Laurie har klart seg, men samtidig hører vi Michael puste.

Stil og stemning

Filmens stemning blir satt rett fra starten av, selv før handlingen starter. Vignetten til *Halloween* viser en jack-o-lantern, på en svart bakgrunn. Jack-o-lantern er et velkjent symbol på Halloween. Samtidig spilles en uhyggelig gjentagende synth-musikk. Denne musikken har i likhet med filmen blitt et ikonisk horror-symbol.

Stemningen i andre scene står i sterk kontrast til den første scenen. Første scene er mørk, høstlig og faretruende, mens delen med Laurie og venninnene foregår på dagtid i en amerikansk forstad og fremstår nærmest idyllisk. Men samtidig ser vi at Dr. Sam Loomis, som er Michaels psykiater, jakter på han etter han har rømt. Dette foregår i mørkere og mer dramatiske omstendigheter, i sterk kontrast til det lystbetonte livet til Laurie og venninnene, der tonen er lys og det fremstår avslappet. Dette gjør at tilskueren blir mindre på vakt, før det drastiske vendepunktet kommer og gjør overraskelsen desto større. Dette mener jeg er et helt bevisst virkemiddel for å understreke klimakset i filmens andre halvdel. Det bygger opp en sterk spenning. Tilskueren vet at Michael er på frifot og at Dr. Loomis jager han, men samtidig ser vi det rolige dagligdagse livet til innbyggerne i Haddonfield. Det er en fare som ligger og lurert helt fra starten av filmen, og alt overlapper hverandre i slutten av filmen.

Filmens stil ligger på mange måter helt opptil slashersjangeren. Riktignok var ikke alle konvensjoner og klisjéer etablert før etter *Halloween* sin suksess, men filmen har mange av elementene som fulgte under etableringen av slashersjangerens formel. Elementer som begynte å ta form etter *Psycho* (1960) var en psykopatisk morder, en sterk kvinnelig hovedkarakter og et større fokus på en angstskapende spenning enn blod og vold.

Halloween blir sett på som den første filmen i slasher-syklusen, men i forhold til å være et eksempel på arketyperen av «blood and gore», er ikke filmen påfallende blodig eller voldelig. På samme måte som *Psycho* har filmens stemning og atmosfære mye mer å si for hvordan tilskueren oppfatter den enn virkemidler som sex og vold. For eksempel nevnte jeg tidligere at Michael er maskert i største delen av filmen. Dette mener jeg faller inn under det jeg nevnte om at filmen vektlegger spenning fremfor sjokk. Vi vet ikke hvordan Michael egentlig ser ut, tilskueren begynner å reflektere og gjøre seg opp tanker om hvordan Michael vil se ut. Det pirrer fantasien. Det handler ikke om hva vi ser, men mer om hva vi ikke ser, men som vi vet vil skje. Den samme typen stemningen settes i *Psycho* med at man ikke ser karakteren «Mrs. Bates». I likhet med *Psycho* omhandler også *Halloween* en psykopatisk morder, og ikke et overnaturlig vesen eller monster.

Virkemidlene som benyttes er som nevnt de realistiske og hverdagslige grepene. Et ikke-overnaturlig vesen, som stort sett benytter seg av kniv som våpen, en person som er maskert og som vi stort sett ikke kjenner motivene til. De virkemidlene filmen ikke benytter seg av er de store sjokk-faktorene. Det er ikke overflod av blod eller overeksponering av drapssekvensene i filmen.

Det fryktelige stedet

Haddonfield er stedet hvor hendelsene i filmen finner sted. Haddonfield fremstår i utgangspunktet som en idyllisk amerikansk forstad, men publikum vet hvilke grusomheter som har foregått i Haddonfield. Clover (1992) skriver at det fryktelige stedet ofte huser liket av en mor-karakter. Selv om dette ikke direkte er tilfelle her, så har Michael stjålet gravsteinen til søsteren, Judith, og denne finner Laurie senere over et lik i et av husene i Haddonfield. Det fryktelige stedet er scenen der alt det grusomme i handlingen finner sted, det er der de øvrige elementene i slasherformelen settes i spill. Slik kan det fryktelige stedet ses på som av særlig betydning i slasherkonvensjonene.

Morderen

Morderen, Michael Myers, er en person som vi ser i store deler av filmen. Likevel ser vi lite av han i første halvdel av filmen. Med dette mener jeg at i scenene der vi ser han, er han tydelig tilstede, men kun i korte og raske øyeblikk. Et eksempel er at når Laurie ser han på avstand stående ved en av hekkene i gata, men når hun nærmer seg og ser rundt er det ingen der. Eller det korte glimtet av han mellom klesvasken som henger til tørk i hagen. Han er til stede i det ene øyeblikket, forsvunnet i det neste. Han lusker og lurert og er alltid i et slags «snikemodus», en sånn som Dika (1990) omtaler som «stalker». Det blir også fremhevet av Dr. Loomis at Michael er en slags personifisering av ondskap. Denne fremstillingen overføres også til publikum, vi føler lite eller ingen sympati for Michael. Det trekket hos morderen, som gir han størst sammenheng med Clovers (1992) formel, er at han er stort barn. Både morderens barndom og seksualitet blir problematisert i *Halloween*. Michaels frustrasjon har grunnlag i at han så søsteren ha sex på foreldrenes seng, og dette førte til at han drepte henne. Han er etterpå fastlåst i denne tilstanden og dreper unge jenter som minner om søsteren.

Våpenet

I tråd med Clover (1992) sin oversikt over slasherformelen, benytter Michael Myers seg av stikkvåpen, i dette tilfellet en vanlig kjøkkenkniv. Dette er den primitive delen av formelen, der det ikke er moderne tekniske våpen hos morderen eller tekniske hjelpemidler for offeret. Standarden er den samme i *Halloween*. Kniv benyttes både av Michael når han dreper, og også av Laurie når hun prøver å forsvare seg.

Tiknytningen til stikkvåpen er så indoktrinert i *Halloween* at i en av oppfølgerne, *Halloween 4 – The Return of Michael Myers* (1988), benytter Michael seg av et gevær, men som han i motsetning til å fyre det av, stikker gjennom offeret sin kropp.

Offeret

Clover (1992) fremhever spesielt Lynda og Bob, som eksempel på at seksuelt frigjorte individer av begge kjønn er offer i slasherfilmen. Akkurat dette er hele fundamentet for Michael Myers sin frustrasjon og dermed også hans motivasjon for å drepe. Ofrene krysser kjønnsrollene. Dette er det Clover kaller «postcoital death». Det vil si død som skjer etter sex. Michael så søsteren Judith og kjæresten ha sex og derfor drepte han dem. Dette var Michaels første drap, allerede som barn. Han fortsetter som voksen å drepe ungdommer som har sex.

The Final Girl

Laurie Strode som er filmens hovedperson blir også filmens «final girl». Denne karakteren satte standarden for hvordan den siste jenta i slasher-filmene ble som karakter. En karakter som er guttete, fornuftig, praktisk og seksuelt avholden. Som oftest skiller hun seg ut fra de andre kvinnelige karakterene i filmen.

Clover (1992) referer til det faktum at den siste jenta slår tilbake mot morderen, i motsetning til mange av de mannlige karakterene. I tillegg er scenen hvor hun slår tilbake og overvinner morderen, ofte i de ti-tjue siste minuttene, i filmens klimaks. Men det viktigste elementet er at Laurie er en bro mellom den siste jenta som klarer å unnsnippe morderen og den siste jenta som aktivt overvinner morderen. Laurie selv dreper ikke Michael Myers, det er det Dr.

Loomis som gjør. Men Laurie er ikke slik som Sally i *Texas Chain Saw Massacre* som slipper unna, mens morderen overlever. Hun er heller ikke som Alice i *Friday the 13th* som aktivt dreper morderen. Hun er midt i mellom overgangen mellom passivt og aktivt forsvar.

Mottakelse

Da *Halloween* først ble utgitt ble den en stor suksess når det gjelder inntjening. Filmen ble laget på et budsjett med kun 325 000 dollar, men tjente inn totalt 47 millioner dollar på verdensbasis (Box Office Mojo, u.å.). Filmen er også regnet som suksessrik med tanke på at det er den første slasherfilmen og satte standarden for moderne skrekkfilm i tillegg til at den startet en hel syklus med etterligninger og imitasjoner. Det viktigste var nok det at den bragte undersjangeren ut til massepublikummet. Kritikerne på den tiden da den kom ut var nokså fornøyd og den ble beskrevet som «overraskende bra». Den anerkjente filmkritikeren Roger Ebert, som var kjent for å mislike skrekkfilm, ga den også gode skussmål. Både regien og musikken fikk god mottagelse av kritikere og den ble også, da den kom ut, sammenlignet med Alfred Hitchcocks *Psycho*. Filmen er fortsatt høyt ansett som både den første slasherfilmen, men også som en av tidenes beste skrekkfilmer, og en amerikansk klassiker. Den ble i 2006 utvalgt til bevaring i National Film Registry av det amerikanske Library of Congress. (Library of Congress, 2006). Dette er det amerikanske nasjonalbibliotekets organ som forvalter og ivaretar filmer som anses som kulturelt, historisk og estetisk betydelige.

2.2 *Friday the 13th* (1980)

Friday the 13th er den andre av de tre slasherfilmene fra den klassiske perioden. Den kom ut i 1980 og ble regissert av Sean S. Cunningham. Dette var en lavbudsjettsproduksjon som etterfulgte suksessen til *Halloween*, og den prøvde på flere måter å etterligne elementene som gjorde *Halloween* til en suksess. Filmen er et godt eksempel på såkalt exploitation-film, det vil si filmer som fremhever sex og vold som sentrale sjokk-elementer.

Handling

Filmen omhandler en gruppe ungdommer som gjenåpner den nedlagte sommerleiren Camp Crystal Lake. Leiren ligger langt inne i skogen og på vei dit blir de advart mot å dra dit av lokalbefolkningen. De sier leiren er forbannet, men den bekymringsløse ungdomsgjengen drar

likevel. Fremme på leiren begynner de å sette i stand hyttene og bygningene, men når natta kommer begynner ting å skje. En etter en blir leirdeltakerne drept av en ukjent morder. Dette er et gammelt virkemiddel i horror-filmer. Den bekymringsløse og unge protagonisten ignorerer varslene om fare og er fast bestemt på å nå fram til sitt mål. Et eksempel er fra *Dracula* (1931). Når Reinfeld er på vei til Draculas slott blir han advart av de innfødte i Transylvania om at slottet er et farlig sted hvor det bor vampyrer. Han svarer med at han ikke er redd og avviser varslene som overtro. I filmens siste scene dukker Pamela Vorhees (Betsy Palmer) opp. Hun gir inntrykk av at hun vil beskytte Alice (Adrienne King) mot morderen, men etter hvert så forstår publikum at det er Mrs. Vorhees som er morderen og hun dreper alle for å hevne sønnen, Jason, som druknet der for mange år siden. I den siste kampen klarer Alice å samle de gjenværende kreftene og hogger hodet av Mrs. Vorhees med hennes egen machete. Dagen etter sitter Alice i en båt ute på vannet og ser at politiet kommer kjørende. Plutselig kommer Jason sitt råtne lik opp av vannet og drar Alice med seg ned i dypet, før hun våkner opp på sykehuset og innser at Jason fortsatt er der ute.

Stil og stemning

Settingen er lagt til den avsidesliggende leirplassen Camp Crystal Lake. Skogen og villmarken setter stemningen for uhygge og det ukjente. Leirplassen er noe som etter *Friday the 13th* har blitt en hyppig brukt setting for slasherfilmene. I likhet med det semi-urbane nabolaget i *A Nightmare on Elm Street* mener jeg at leirplassen også representerer noe av de trygge og erkeamerikanske. Ungdommer på leir, den frie naturen forbundet med sommerferie og frihet. Men, i motsetning til *A Nightmare on Elm Street*, vil jeg si at det uhyggelige er på plass med en gang filmen starter. Vi ser det gamle drapet bli begått i et tilbakeblikk fra 1950-tallet og når vi da i nåtid blir tatt med tilbake til den samme villmarken og den samme leiren er vi på vakt. Det setter tonen for resten av filmen om at vi ikke er trygge ute i det fri.

Særlig er det fremtredende at tilnærmet ingenting av det skrekkelige skjer i dagslyset, som den første halvtimen av filmen foregår i. Da ser vi de tilreisende ungdommene gjøre vanlige leiraktiviteter, bade, spille og så videre. Det er en sosial og hyggelig atmosfære. Men samtidig, som filmens første vendepunkt, ser vi også karakteren Annie (Robbi Morgan) bli plukket opp av en sjåfør vi ikke ser ansiktet på, vedkommende jager henne gjennom skogen før han dreper henne. Dette gir oss en pekepinn på hva som kommer og at mørket og skrekken nærmer seg Crystal Lake. Alle de seinere grusomhetene foregår i nattens mørke. Det andre av

filmens vendepunkt kommer først når mørket har falt på og en kraftig regnstorm kommer over leiren. Da begynner skrekken for fullt

Hitchcock var kjent som "the master of suspense". *Psycho* er et godt eksempel på suspense. Vi vet at noe fælt kommer til å skje på grunn av omgivelsene og settingen. En ung kvinne på flukt som oppsøker et avsidesliggende motel. Det motsatte av suspense er sjokk. I *Friday the 13th* kommer drapene som en overraskelse. Knivstikkingen, blodet og det man kan kalle "smellet" slår tilskueren ned når man minst venter det. I motsetning til *Psycho* er det svært grafiske drapsscener i *Friday the 13th*.

Musikken er også tungt inspirert av *Psycho*. Når vi ser blodige og sjokkerende scener blir de akkompagnert av "skrikende" repeterende strengeinstrumenter. For eksempel som i åpningssangen og den berømte dusjscenen fra *Psycho*.

Det fryktelige stedet

Skogen og leirplassen er det fryktelige stedet i *Friday the 13th*. Det er også en fremstilling av de urbane ungdommene som møter de eldre menneskene på landsbygda, hvor karakteren Ralph forteller dem at leiren er forbannet og at ingen bør dra dit. Dette er et velmenende råd, men Ralph fremstilles som ustabil, og derfor tar ingen av han seriøst. Det er en tydelig kløft mellom by og bygd. Når Annie for eksempel haiker med en av bygdefolkene og forteller han navnet sitt, er hans kontante svar: «All right, Annie», uten å presentere seg selv.

Clover (1992) skriver at et stort antall skrekkfilmer har dette som utgangspunkt, nemlig motsetningen mellom by og bygd. Hun sammenligner det med å dra fra landsbyen og inn i den mørke skogen i eventyrene. Skillet mellom det urbane og det rurale er det som gjør landsbygda til et fryktelig sted.

En annen likhet er beliggenheten, i skogen og på landeveien utenfor byen. Ikke fullstendig i ødemarken, men nokså isolert. Noe som også kan sammenlignes med det fryktelige stedet i *Psycho*.

Jeg mener dette gjør skogen og leiren til det fryktelige stedet i filmen. Det jeg mener er at leirplasser er i utgangspunktet ikke farlige steder, men frykten for det som engang skjedde på

Camp Crystal Lake gjør at folk fortsatt er redde for plassen og det er dette som gir morderen makt, de frykter han.

Morderen

Morderen er en person vi ikke ser i store deler av filmen. Allerede i anslaget ser vi et drap som skjedde for mange år siden, gjennom morderens øyne. Noe som gir helt klare assosiasjoner til anslaget i Halloween. Slik fortsetter det også store deler av filmen. Vi ser ikke hvem som står bak og kjenner heller ikke motivasjonen til morderen før i filmens klimaks. Vi får til slutt vite at morderen er den såkalte Mrs. Vorhees. Da hun dukker opp fremstår hun først som en person ønsker å hjelpe Alice med å unnsnippe, men snart avslører hun sin historie. Sønnen hennes, Jason, druknet for mange år siden på Crystal Lake. Mrs. Vorhees klandret leirlederne og nå hevner hun seg på alle som kommer til Crystal Lake. Hun begynner også å snakke som om hun er sønnen, Jason. Dette ser jeg som en åpenbar anerkjennelse til Norman Bates i Psycho, bare reversert i mor-sønn-forholdet.

Clover (1992) skriver at kvinnelige mordere er sjeldne i slasheren, og at motivasjonen deres varierer mye mer enn hos menn. Men Clover påpeker også at Mrs. Vorhees er en av de få kvinnelige morderne med kjønnsforvirring. Men motivasjonen er hevn. Hevn mot de hun mener er skyld i at Jason druknet.

Jason-delen av Pamela Vorhees er også den delen som er fastlåst i barndommen. Han snakker som et lite barn og referer til Pamela som «Mommy», et ord som vanligvis blir brukt av små barn. Jason døde som barn, og den delen som Pamela fortsatt har med seg er den Jason som døde. Han er for alltid et barn.

I samsvar med at slasheren skal ha rot i realismen er morderen her et menneske, og ikke en overnaturlig skapning. Mrs. Vorhees virker først vennlig og velmenende, men det snur fort da Alice skjønner at hun står bak. Jeg sammenlignet henne tidligere med Norman Bates på grunn av den splittede personligheten. Hun minner også om Norman Bates ved at hun først blir presentert som en sympatisk karakter. Hun kommer til Alice sin unnsetning og fremstår først som hjelper, før hun etter hvert viser seg å være mer ubalansert. På en annen side blir Pamela Vorhees presentert helt mot slutten av filmen. Jeg mener at for publikum er det ganske forutsigbart at hun er involvert i mordene. Ettersom de ikke er flere karakterer å ta av så sent i

filmen. Denne avsløringen minner mindre om Norman Bates, som har en mer uventet og overraskende avsløring.

I filmen vektlegges derimot selve drapshandlingene ved hjelp av sjokk-faktor og spesial-effekter. Filmens drap er blodige og detaljerte. De sjokkerer tilskueren ved at de kommer uventet og overraskende. De er ganske kreative sammenlignet med det tradisjonelle knivstikkingen som man vanligvis ser i slasherfilmer. Dette bidrar til å gi filmen tilhørighet i exploitation-sjangeren. Drapene viser mest mulig blod og mye av selve dødsfallet. Disse effektene, som var laget av den anerkjente spesialeffekt-kunstneren Tom Savini, var da filmen kom ut svært sterk kost og den ble derfor kraftig redigert av MPAA, det tidligere sensororganet i USA. Noe jeg mener bidro til filmens senere kult-status.

Det er min mening at *Friday the 13th* hentet mye inspirasjon fra *Psycho*, filmen som ble sett på som en av de viktigste forløperne til slasherfilmen. Den mest fremtredende likheten er det psykologiske aspektet med den splittede personligheten til Pamela Voorhees, som snakker med sin sønns stemme, også avsløringen av morderen helt mot slutten er en parallell til *Psycho*.

Våpenet

I denne filmen brukes det et nytt våpen ved omtrent hvert eneste drap. Alle har til felles at de er stikkvåpen. Her er det flere spisse redskap. Miljøet er som Clover beskriver det, pre-teknologisk. Vi befinner oss på landsbygda, på en leirplass og morderen benytter seg av det som er nærmest. Dette plasserer både morder og offer i en primitiv situasjon.

Offeret

Ofrene er ungdommene som kommer til Camp Crystal Lake. De er bekymringsløse og optimistiske ungdommene. Her er det at ungdommene har sex en ganske sikker markør for en tidlig død. Det er nemlig sånn at selve hevnmotivet ligger i nettopp dette. Jason døde, i følge moren hans, fordi leirlederne hadde sex i stedet for å følge med på sønnen. Ofrene, i likhet med i *A Nightmare on Elm Street* krysser kjønnsrollene. Både menn og kvinner blir drept. Men samtidig er det ikke sånn at alle ofrene blir drept fordi de har sex. For eksempel blir leirlederen Steve (Peter Brouwer) drept. Riktignok har han et forhold til Alice, men dette står ikke i fokus. Vi ser aldri noen gang at Steve og Alice har sex. Steve blir fremstilt mer som en sterk leder og en autoritetsperson enn en sexfiksert ungdom. Han er den som har gjenåpnet

leiren og ansatt alle de andre rådgiverne, og det er nettopp dette som gjør at Steve blir offer for morderen. Fordi han gjenåpnet leiren, og ikke fordi han har sex i filmen.

En annen parallell til *Psycho* er at den første karakteren vi følger er Annie, som tilsynelatende er hovedpersonen, møter en tidlig død. På samme måte som hovedkarakteren i *Psycho*, Marion Crane.

«The Final girl»

Filmens siste jente er Alice. Alice er en av leirlederne på Camp Crystal Lake og har et forhold til leirlederen, Steve. Alice er fremstilt som den fornuftige og avholdne jenta. Hun er litt i bakgrunnen i begynnelsen av filmen, men etter hvert som de andre på leiren blir drept så er det opp til Alice å bekjempe morderen. Det at hun slår tilbake og overvinner morderen gjør henne til en sterk kvinnelig karakter i stedet for et offer. Selv om filmen ikke fokuserer på henne fra begynnelsen av, så blir publikum best kjent med henne. Man kan trygt si at grunnen til dette er at når hun blir den siste jenta, så er de andre karakterene døde og det er ikke mulig å fokusere på noen andre karakterer, men likevel er hun ikke umiddelbart gjenkjennelig. For eksempel når de spiller såkalt «strip Monopoly», så røyker hun marihuana og sier at hun liker spillet i det Bill begynner å tape. Samtidig har hun et godt øye til Bill, når hun egentlig har et forhold til Steve. Dette er i utgangspunktet ikke de edruelige og avholdne trekkene som man i forbinder med den siste jenta. Likevel ser vi ikke noen gang at Alice har sex, og i spillet «strip Monopoly» så kler hun heller ikke av seg. Dette gir henne det viktigste trekket som tilhører den siste jenta i slashertradisjonen. Det er derfor jeg ser henne som en noe utradisjonell siste jente, fordi hun i motsetning til for eksempel Laurie Strode, ikke blir den siste jenta før filmens klimaks. Hun kan ikke utpekes like lett som den siste jenta fra begynnelsen av, men hun har en mistanke om at noe er galt, og når hun finner likene er det ingen tvil om at det blir opp til Alice og stå opp mot morderen. En av forskjellene mellom Alice og Laurie er at Alice gjør dette på egenhånd. Riktignok må Laurie kjempe mot Michael en lang stund på egenhånd, men det er Dr. Loomis som setter inn nådestøtet. I *Friday the 13th* så er det Alice som selv til slutt dreper Mrs. Voorhees.

Mottakelse

Friday the 13th var en lavbudsjettsproduksjon med et budsjett på estimert 550 000 dollar (Internet Movie Database, u.å.). Filmene var en uavhengig produksjon, med ingen eller svært

få kjente skuespillere spilte i den. Filmen tjente likevel inn 39 millioner dollar på verdensbasis (Box Office Mojo, u.å.). Filmen var svært polariserende ved at den skapte to leire, der den ene siden mislikte filmen, mens den andre siden hyllet den. Det er en film som ble slaktet av kritikerne, men som ble godt mottatt av skrekkfilmfans og gjorde en god inntjening på kino. Kritikerne har beskrevet den som minimal på plott, kjedelig og uoriginal. Den ble også beskyldt for å spekulere i suksessen til *Halloween*. Det at filmen hadde en god inntjening på kino har ofte blitt tillagt at den var populær blant unge kinogjengere. Slik jeg ser det var det nettopp dette publikummet de ønsket å nå ut til. Filmen er i ekte exploitation-ånd en film som bruker vold og sex for å nå ut til publikummet som bestod av unge voksne og tenåringer.

Friday the 13th ble i tillegg distribuert internasjonalt, noe som på denne tiden var uvanlig for en uavhengig lavbudsjettfilm som dette. Filmen fikk videre hele elleve oppfølgere og har slik jeg ser det opparbeidet seg en trofast fanskare blant skrekkfilmens publikum og er i dag å regne som en kultfilm. Filmens fans har ofte hyllet den for sin innovative bruk av spesial-effekter og som et eksempel på en vellykket exploitation-film. Det er en film med kreative, på grensen til komiske drapsscener. Noe som fansen påpeker som et av seriens beste trekk. Den er i senere tid kjent for at den ble like mye hatet av kritikerne som den ble elsket av sitt eget publikum. *Friday the 13th* er også en film som ble svært populær på markedet for hjemmevideo. Disse ble derimot kraftig klippet, og i Norge var flere av oppfølgerne totalforbudt i flere år. Den uklippede versjonen ble for første gang utgitt i USA i 2009.

2.3 A Nightmare on Elm Street (1984)

A Nightmare on Elm Street er en av de mest velkjente slasherfilmene fra 80-tallet. Denne filmen er den siste av filmene fra den klassiske perioden som jeg skal ta for meg i oppgaven. Filmen som kom ut i 1984 ble regissert av Wes Craven. Filmen følger mange av de nå tradisjonelle konvensjoner forbundet med slasherfilmen.

Handling og karakterer

Filmens handling følger en gruppe ungdommer i en amerikansk forstad som blir jaktet på og drept av en monsterliknende morder, Freddy Krueger. Freddy var en barnemorder som ble tatt av dage av foreldrene på Elm Street, men kommer tilbake som en ond drømmeskaping for å ta hevn på foreldrene. Filmen er den typiske 80-talls slasheren eller teen scream-filmen: En amerikansk forstad der tenåringer bryter de moralske konvensjonene ved å være seksuelt

frigjorte, noe som resulterer i deres død. Hovedfokuset ligger på filmens heltinne og final girl, Nancy Thompson, som må overvinne monsteret/morderen. I denne forstand mener jeg at *A Nightmare on Elm Street* minner veldig om *Halloween*. På bakgrunn av miljøet som er satt til en amerikansk forstad, ofrene er tenåringer som har sex og «the final girl».

A Nightmare on Elm Street ligger i grenseland for sjangeren. Strukturen plasserer filmen i slasheren, men den har flere overnaturlige trekk. Freddy jager og dreper en gruppe ungdommer, men dette skjer i drømmene deres, og hvis Freddy dreper noen i drømmene så dør de i virkeligheten.

En ting jeg mener er påfallende med innholdet i *A Nightmare on Elm Street* er at alle de fire hovedkarakterene er temmelig minneverdige, noe som ikke er like typisk i slasher-sjangeren. Jeg nevnte i kapittel 1 at karakterene som blir drept, ofte er det jeg kalte for «expendables». Det vil si karakterer som ofte ikke har noen større påvirkning på handlingen i filmen, og som er de endimensjonale stereotypiske tenåringene som vi ofte ser i slasherene. Eksempler er den sexgale klovnen, den atletiske bølla og den dumme blondinen.

Foruten Nancy, som er filmens hovedperson og «final girl», er det også tre andre som opplever de samme bestialske drømmene om Freddy Krueger. Det er kjæresten til Nancy, Glen spilt av Johnny Depp. Det er bestevenninnen hennes, Tina spilt av Amanda Wyss og Tinas kjæreste Rod spilt av Nick Corri.

Tina er den første av disse som blir drept av Freddy. Hun er også den første i filmen som blir eksponert for Freddy. Dette vil lede publikum til å tro at hun er filmens hovedperson. Dette ser jeg på som en åpenbar anerkjennelse til *Psycho*. Selv om Tina ikke er filmens hovedkarakter, mener jeg at hennes posisjon er noe som gjør henne til en karakter som publikummet trykker til sitt bryst. Hun er den første personen vi får se og vi observerer henne i en sårbar situasjon, i drømmen hvor hun blir jaget av Freddy. Etter hvert forstår vi også at hun er bestevenninnen til Nancy. Hun viser seg også for Nancy etter sitt eget dødsfall. Dette er karaktertrekk jeg mener gir henne mer dybde enn bare en «expendable», også ved at hun har en nær relasjon til filmens heltinne. Publikums tidlige relasjon til Tina er noe som minner om den relasjon publikum får til Marion i *Psycho*. Vi blir ledet til å tro at hun er filmens hovedperson, noe hun ikke er. Men i likhet med Marion blir Tina og dødsfallet hennes essensielt for den resterende delen av filmen. Som regel i slasherne er de fleste av mordene

bare et nummer i rekka for morderen, eller et bruksområde for spesial-effekter. Riktignok mangler ikke drapsscenen med Tina spesial-effekter. Vi ser videre hvordan Tinas drap påvirker plottet i filmen og stadfester alvoret i situasjonen rundt Freddy.

Tinas kjæreste, Rod, er den eneste som er tilstede da Tina blir drept. Han blir da fort anklaget for å stå bak. Rod er den rebelske tenåringsgutten som de andre foreldrene er nokså skeptiske til. I filmen sier en av politibetjentene at han tidligere er blitt arrestert for narkotika og bråk. Derfor blir han raskt mistenkt og senere arrestert. Rod har også de samme mystiske drømmene om Freddy, og i fengselet blir han drept av Freddy, men Freddy får det til å se ut som Rod begikk selvmord på cella. Dette er noe jeg mener gjør Rod til en tragisk figur. Han vinner publikums sympati. Vi som publikum vet at Rod er uskyldig og vi vet at han heller ikke tok livet sitt. I likhet med Tina får Rod en bakgrunnshistorie, og i likhet med Tina får da Rod publikums sin sympati.

Nancy Thompson (Heather Langenkamp) er filmens hovedkarakter og et av Freddys mål. Hun er den jomfruelige og innsiktsfulle protagonisten, slik som Laurie Strode i *Halloween*. Hun står i sterk kontrast til bestevenninna Tina, som er den første vi ser bli jaktet på av Freddy i sine drømmer. Tina blir fremstilt som den mer seksuelt promiskuøse i gjengen. Hun er sammen med Rod som blir fremstilt som en mer rebelsk ungdomstype. Nancy overnatter hos venninnen Tina når hun er redd etter marerittene hun har hatt om Freddy. Nancy er den som til slutt oppfatter at det er Freddy som dreper vennene hennes mens de sover og det er hun som tar på seg oppdraget med å overvinne han. Hun blir filmens "final girl".

Nancy blir på flere måter overlatt til seg selv med å stoppe Freddy. Faren hennes, Don, som også er sheriffen i byen, etterforsker sakene, men nekter å tro på at det er noe overnaturlig som står bak. Moren hennes, Marge, lukker også øynene for hva som skjer og nekter å tro på at det er Freddy som står bak. Hun blir også fremstilt som alkoholiker. Det at foreldrene dysser ned saken og fornekter Freddys eksistens, kommer av at de selv var involvert i drapet på Freddy. De forstår at fortiden har innhentet dem og at barnet deres er i fare på grunn av deres egne handlinger. Dette fremhever Nancy som filmens heltinne. Hun forstår at for å overvinne Freddy må hun være modig, selv om også hun frykter han.

Stil og stemning.

Jeg mener det er liten tvil om at filmene bruker den sosiale angsten som et virkemiddel. Nancys frykt for den ukjente morderen i drømmene, en slags «boogeyman», som for øvrig også er ordet som brukes om Michael Myers i *Halloween*. Det er noe jeg mener er symbolsk for tenåringsangst. Noe som er mye brukt i slasher-filmer fra denne perioden. I nyinnspillingen blir tenåringsangst og frykt omgjort til det som er en forelders angst eller mareritt, en seksuell overgriper. I filmen blir dette også en viktig del av historietviklingen, ettersom ungdommene som går saken om Freddy i dybden etter hvert finner ut om bakgrunnen hans. Noe av den mest påfallende parallellen jeg ser i dette, er sammenhengen mellom de voksne i originalen og så i nyinnspillingen. De voksne som vanligvis skal fungere som autoritetspersoner, er inkompetente og fraværende. De holder også motivet til Freddy hemmelig. Det at Freddy hevner seg ved å drepe barna til de som kvittet seg med han i utgangspunktet. Og ved at foreldrene da skjuler denne historien for dem, blir de en hindring eller barriere for protagonistene.

Stilen og stemningen i filmen er mørk og angstskapende. Filmens nøkkelscener foregår som regel når karakterene sover. Vi ser da flere surrealistiske drømmesekvenser som setter stemningen for grusomhetene i filmen. I disse drømmene befinner karakterene seg på skitne og mørke steder. Som for eksempel i et fyrrom og på en søppelplass. Scenene veksler også mellom drøm og virkelighet og dette gir filmen den marerittlignende atmosfæren som ble et av filmens egne elementer.

Det fryktelige stedet

Det fryktelige stedet i denne filmen er drømmene til ofrene, stedet er der ofrene befinner seg i den sårbare situasjonen. Etter mitt er syn er det her mer snakk om en tilstand, enn et sted. Men drømmene er stedet der ofrene befinner seg i den sårbare situasjonen, og det er nettopp slik det fryktelige stedet defineres.

Clover (1992) skriver at det fryktelige stedet kan i utgangspunktet virke trygt, fordi veggene som holder morderen ute, blir til veggene som holder offeret fanget når morderen kommer seg gjennom veggene. Dette mener jeg også beskriver drømmene som det fryktelige stedet. I drømmene er man i utgangspunktet trygg og det man foretar seg er uten konsekvens. Men når Freddy plutselig befinner seg i drømmen kan han skade deg i det virkelige liv. Plutselig er man svært sårbar, der man i utgangspunktet skulle være trygg. Denne filmen er en av få

slasherfilmer hvor det fryktelige stedet ikke er en fysisk plass, men heller en tilstand. Når drømmene blir invadert av Freddy forvandles de til mareritt, og sånn oppstår det fryktelige stedet.

Mange amerikanske slasherfilmer settes til småbyer eller forsteder, til de idylliske gatene i de familievennlige strøkene. Jeg mener dette er et særpreg i de amerikanske slasherfilmene, at de foregår utenfor storby-USA, men heller i forstads-USA. Blant de idylliske hvite husene med grønne hekker, nettingdører og det amerikanske flagget på terrassen settes det glansbildepregede USA på prøve når faren lurar. Det er her man minst venter at det skal skje noe farlig, ingen mordere vil sette seg de små nabolagene som mål. Men de små uskyldige barna som hopper tau på fortauet blir fort byttet ut med de fryktelige hendelsene som kommer. Settingen bidrar til at ofrene og deres familier blir tatt på senga. De har senket forsvaret sitt og derfor mer sårbare for morderens planer.

Morderen

Morderen i *A Nightmare on Elm Street* er Fred Krueger (Robert Englund), den drepte barnemisbrukeren som dukker opp i drømmene for å ta hevn. I Clovers profilering av morderen i slasherfilmene, blir Freddy nevnt. Clover (1992) argumenterer for at morderen ofte er en seksuelt avvikende mann, som i tillegg fortsatt er mentalt i barndommen. Men til sammenligning med for eksempel Michael Myers, er ikke barndommen til Freddy aktualisert i filmene. Barndommen til Freddy blir ikke brukt som en forklaring på hvorfor han er ond. Den motivasjonen Freddy har for å drepe Elm Street-barna er hevn, hevn for at foreldrene deres drepte han. Men dette skjedde i voksen alder og ikke da Freddy var barn. Slik passer ikke Freddy inn i Clovers argumentasjon om morderens barndom. Derimot passer Freddy inn i som den seksuelle avvikeren som Clover skriver om, ettersom det er kjent at Freddy var en barnemisbruker. Dette er ikke eksplisitt uttrykt i originalen, men er senere blitt forklart av Wes Craven i intervjuer og i tillegg gitt større plass i nyinnspillingen. Clover nevner i *Men, Women and Chainsaws* at Freddy er en vandød barnemisbruker. Mye av dette kommer også frem i filmen. Flere av drapene kan minne om voldtekt og seksuelle overgrep. Et eksempel er når Nancy sovner i badekaret og vi ser Freddys kniver stikke opp mellom beina hennes.

Her kommer også det viktigste avviket fra de tradisjonelle slasherkonvensjonene. Morderen, Freddy Krueger, eksisterer kun i ofrenes drømmer. Men hvis han dreper dem i drømmen, vil de også dø i virkeligheten. Han er ikke en realistisk karakter, noe som har vært en av

slasherfilmenes mest fremtredende konvensjoner, at morderen er et menneske og ikke et overnaturlig vesen. Morderen er i denne filmen et slags spøkelse eller overnaturlig vesen. I motsetning til for eksempel Pamela Voorhees eller Michael Myers. I tillegg er ikke Freddy maskert for hverken ofrene i filmen eller publikummet, tvert imot ser vi det deformerte ansiktet hans i store deler av filmen. Han er heller ikke en taus morder, slik som de overnevnte. Han har flere replikker hvor han «erter» ofrene sine med kommentarer og spydigheter og har på denne måten en mye mer helhetlig personlighet enn den tradisjonelle slasher-morderen. Freddy har et ansikt, en stemme og en humoristisk personlighet.

Samtidig er også Freddy et overnaturlig vesen. Cynthia Freeland (2000) sier i sin bok "The Naked and The Undead" at *The Shining* så er den en balanse mellom det psykologiske og det overnaturlige. Freeland (2000) nevner at i *The Shining* ser vi først den morderiske og gale Jack Torrance før vi ser surrealistiske og spøkelseslignende skikkelser. Freeland (2000) mener at *The Shining* (1980) er «uncanny horror». Det vil si noe som er ukjent, men likevel kjent, noe ubehagelig kjent. Freeland (2000:215) betegner begrepet som "where evil is a disembodied, vague state of cosmic affairs".

I avhandlingen «Åpen kropp-lukket sinn» referer Andresen (2016) til Sigmund Freud og hans forståelse av begrepet «the uncanny» som betegner menneskers opplevelse av noe som er merkelig ubehagelig. Det vil si noe som er kjent og fremmed på samme tid. Jeg mener dette er overførbart i *A Nightmare on Elm Street*. Vi får vite i filmen at Freddy Krueger var en barnemorder som gikk fri på bakgrunn av en formalitet. Foreldrene i nabolaget tok da saken i egne hender og brant han levende. Dette forklarer det brannskadde ansiktet hans. Vi får her en bakgrunn for Freddy og får vite at hans motiv for å drepe ungdommene på Elm Street er hevn. Freddy bruker også den etter hvert velkjente knivbesatte hansken for å drepe ofrene sine. Motivet og fremgangsmåten til Freddy gir han en tilhørighet under realismen i filmen, men Freddys eksistens er helt klart noe overnaturlig. Det samme er filmens sentrale element hvor den skyggelegger skillet mellom drøm og virkelighet.

Våpenet

I tråd med slasher-formelen er våpenet i filmen en knivlignende gjenstand. Freddy har knivblader festet på fingrene. Kniver er et naturlig og lett tilgjengelig objekt. Det er ikke like obskurt som skytevåpen. Men den nå velkjente knivhansken er ganske særpreget. Det er ikke

noe man ser på kjøkkenet eller i verktøykassa. Dette henger sammen med filmens miljø og filmens fot innenfor fantasy-sjangeren. En hvermansen går ikke rundt med knivblader i hansken, men Freddy er ikke en hvermansen. Han er et fantastisk monster. Derfor er våpenet, slik jeg ser det, en naturlig og unaturlig gjenstand. Knivene er også essensiell i den kroppslige ødeleggelsen, den er redskapet som brukes til å åpne kroppen og blir slik sett døren til kroppen.

Offeret

Clover (1992) nevner at ungdommer som har sex ofte kan lide en tidlig død i slasheren. I denne filmen har vi et eksempel i paret Tina og Rod. Tina og Rod ligger sammen, og de ender begge opp som Freddys ofre. Slik som Clover beskriver det, krysser dette kjønnsrollene. Både Tina og Rod blir drept, riktignok ikke samtidig.

«The Final Girl»

Nancy blir filmens siste jente eller «final girl». Hun påtar seg oppgaven med å overvinne morderen. Nancy er enn annerledes siste jente enn for eksempel Laurie Strode i *Halloween*. Laurie er seksuelt avholden og har ikke kjæreste, noe hun også blir ertet for av venninnene sine. Men Nancy har kjæresten, Glen, og dermed blir hun ikke fremstilt som seksuelt avholden. Jeg vil heller ikke si at hun fremstår som guttete, som er et trekk forbundet med den siste jenta. Men hun fremstår som frigjort og uavhengig av kjæresten. Det er ikke kjæresten som må redde henne. På en annen side ser vi gjennom hele filmen at det er tydelig at Nancy frykter Freddy og hun blir flere ganger skremt av drømmene om han. Så vi ser henne ikke som en sterk karakter gjennom hele filmen. Det er først når ungdommene forstår hvordan hun skal overvinne Freddy at vi ser henne som fornuftig og ressurssterk. Hun har mye mere karakterutvikling enn den tradisjonelle siste jenta. Så her mener jeg vi ser en brytning med den klassiske siste jenta. Dette fremhever Nancy som filmens heltinne. Hun forstår at for å overvinne må Freddy må hun være modig, selv om også hun frykter han.

Mottakelse

A Nightmare on Elm Street fikk en bedre mottakelse blant kritikere enn *Friday the 13th* gjorde. Kritikerne fremhevet spesielt hvordan filmen holder publikummet i sjakk ved å viske ut skillet mellom drøm og virkelighet. Et annet punkt som kritikerne ga gode tilbakemeldinger på er filmens fremstilling av tenåringsangst. Filmens tematikk og det at den er full av fantasi er det som gjør at filmen stikker seg ut i sjangeren. Den veksler mellom virkelighet og det som karakterene i filmen drømmer, og på den måten gir det publikum noe mer å forholde seg til enn de tradisjonelle elementene. Det skaper en helt spesiell uhygge og desorientering når man ikke vet om det man ser skjer i filmen eller ikke. Det er dette som gjør at filmen ligger i en særstilling blant slasherne. Den inneholder de tradisjonelle elementene som publikum kjenner fra slasherkonvensjonen, men gir en ekstra brodd i form av drømmene som en et eget element.

Filmens morder og antagonist, Freddy Krueger, er også noe jeg mener bidro til filmens status i dag. Til forskjell fra de andre morderne, er ikke Freddy maskert. I tillegg har han en stemme og er mye mer synlig gjennom filmen. Dette gir han en annen stilling hos publikum, enn for eksempel Michael Myers og Jason Vorhees. Denne filmen møtte i likhet med *Friday the 13th* på problemer med den strenge sensuren hos Motion Picture Association of America, og måtte klippes om to ganger for å bli godkjent for en R-rating. Filmene hadde i likhet med de to andre filmene fra den klassiske perioden et moderat budsjett, men filmen hadde god oppslutning hos kinopublikummet. Filmene hadde et budsjett på 1,8 millioner dollar, men tjente inn 25 millioner dollar globalt (Internet Movie Database, u.å.). *A Nightmare on Elm Street*-serien ble et eget fenomen og fikk en lang rekke oppfølgere. I tillegg ble det laget en fjernsynsserie, *Freddy's Nightmares*. I 2003 ble det også laget en cross-over film med *Friday the 13th*-serien, *Freddy vs. Jason*.

2.4 Likheter og forskjeller mellom klassikerne

Det er både forskjeller og likheter mellom klassikerne når det gjelder stil. I de klassiske slasherfilmene er det en virkelighetsnær stil. Dette begynte med *Halloween* som hadde den menneskelige morderen som hovedpunkt. Dette blir etterlignet i *Friday the 13th*, mens *A Nightmare on Elm Street* skilte seg ut ved å ha en overnaturlig morder. Sammenlignet med *Halloween* økte *Friday the 13th* og *A Nightmare on Elm Street* økte bruken av vold og kroppslig ødeleggelse, fremdeles i en virkelighetsnær stil.

Hvor vi i *Halloween* og *A Nightmare on Elm Street* blir kjent med morderen fra ganske tidlig i filmen, avventer *Friday the 13th* og bygger opp en til spennende avsløring. Dette skaper suspens, i motsetning til sjokk. Slik som også Hitchcock og *Psycho* var kjent for. Allikevel er det ikke spenningsoppbygging, som slasherne generelt og *Friday the 13th* spesielt, er kjent for. *Friday the 13th* er en typisk exploitation-film, hvor det detaljerte drapsscener og sjokk står i sentrum. Her blir den uhyggen som kroppslig ødeleggelse skaper viktigere enn spenning. *Friday the 13th* vil vise de blodige spesial-effektene og med det sjokkere publikum. Spesial-effektene og drapene ble etter hvert *Friday*-serien sitt varemerke. I påfølgende oppfølgere kunne de til tider grense til komiske og absurde. Dette mener jeg er noe som skiller *Friday the 13th* fra de to andre filmene. Her skal hverken morderen eller selve filmen tas seriøst. Det er en utnyttelse av at publikum vil se sex og vold, fremfor historiefortelling og karakter-utvikling.

Det de tre filmene har til felles er at i likhet med slasherens typiske karaktergalleri, blir de frilynte og seksuelt aktive ungdommene ofre for morderen. Men *Friday the 13th* avviker fra slasherformelen ved at Alice, som er filmens «final girl», ikke avholder seg fra røyking og drikking. Tvert imot ser vi henne gjøre begge deler. I tillegg så ser vi at en av filmens andre karakterer, Ned, er edruelig og seksuelt avholden. Men han blir tidlig et av morderens ofre. Som «final girl» er Alice heller ikke hovedfokuset fra begynnelsen av, slik som Laurie Strode i *Halloween* og Nancy Thompson i *A Nightmare on Elm Street*.

Et annet aspekt som skiller *Friday the 13th* fra *Halloween* og *A Nightmare on Elm Street* er at i de filmene kommer det fryktelige til nabolaget deres, mens i *Friday the 13th* er det filmens karakterer som oppsøker grusomheten eller stedet der det skjer.

I *Friday the 13th* skiller morderen seg fra for eksempel Michael Myers i *Halloween* og Freddy Krueger i *A Nightmare on Elm Street* ved at bakgrunnen er annerledes. I deres tilfelle er bakgrunnen at de har gjort noe grusomt tidligere. Myers drepte søsteren sin som barn og Freddy Krueger drepte barna på Elm Street. Motivasjonen for drapene i *Friday the 13th* er at det ble begått en urett mot morderen, Mrs. Voorhees. Sønnen hennes døde fordi leirlederne, ifølge henne, ikke ivaretok han godt nok. Motivasjonen hennes er hevn.

A Nightmare on Elm Street er også den som skiller seg mest fra de andre klassiske slasherene, ved at den ligger i grenseland for sjangeren ved at morderen er overnaturlig og ikke et

menneske. På denne måten bryter den med en av de tradisjonelle slasherkonvensjonene, men samtidig

2.5 Særpreget for den klassiske perioden

De klassiske filmenes største fellestrekk ligger i realisme, stil og stemning. Alle filmene har et realistisk preg, både i utseende og innhold. Et av de viktigste fellestrekkene mellom *Halloween* og *A Nightmare on Elm Street* er settingen i forstads-USA med ungdommene der som ofre. Forstaden er en stille og rolig plass, men så fort mørket faller på omgjøres de fredelige gatene til det fryktelige stedet. Mye av det samme kan sies om leirplassen i *Friday the 13th* som også i utgangspunktet har et fredelig og idyllisk preg. Både forstaden og leirplassen er lett gjenkjennelige plasser for allmennpublikummet. Den realistiske tilnærmingen går ut på at ikke bare morderen er et vanlig menneske, men også at ofrene er helt vanlige mennesker. Dette er et annet særpreg som publikum kan gjenkjenne seg i. Morderen er ikke et spøkelse eller en vampyr, men et vanlig menneske som hvem som helst kan støte på. Det er en bredere publikumsappell med noe som er realistisk. At det grusomme kan skje akkurat deg i akkurat ditt hjemområde er med på å skape den uhyggelige realistiske stemningen i de klassiske slasherfilmene.

Estetikk er en del av filmenes stil. Originalene har en virkelighetsnær estetikk, som viser det ekle, skitne og det ubehagelige. Jeg mener at den skitne estetikken også går inn under filmenes semantiske nivå, filmens språk. I "Åpent kropp - lukket sinn" skriver Andresen (2016) at det semantiske nivået angår filmens ikonografi, for eksempel Michael Myers sin gjenbrukte kjeledress og masken med det bustete håret, Freddy Krueger sin rustne hanske og hullete genser. Filmene fra 80-tallet får mye av sitt særpreg i det jeg vil kalle en skitten stil. Det er ingen gylden skinnende utsikt man får av å se filmene. Filmene er uten filter på hvordan karakterene og omgivelsene ser ut. For eksempel foregår åpningsscenen i *A Nightmare on Elm Street* i et mørkt fyringsrom. Rommet er fullt av damp og rustne rør. Rommet omgis av små damper, og det henger kjettinger ned fra taket. Det bortgjemte og skitne fyrrommet gir assosiasjoner til mørke kjellere, bakrom og til kroppsarbeid. Dette henger sammen med den realistiske fremstillingen i de originale slasherfilmene. Jeg mener at mye av den skitne stilen er appellen til disse filmene. Som tidligere nevnt er den originale *Friday the 13th* et typisk eksempel på cinematisk exploitation. Det engelske uttrykket "gritty" brukes ofte i en sånn sammenheng. Direkte oversatt betyr det "sandete", men meningen er at det er noe som ikke er sandblåst. Det er et upolert, uslipt og rått materiale - "Gritty". Dette mener jeg er en god

beskrivelse av stilen i slasher-filmene fra den klassiske perioden. Den skitne stilen henger også sammen med at filmene var lavbudsjettsproduksjoner. Mange lavbudsjettsproduksjoner har, enten bevisst eller ikke, fått en mer realistisk cinematografi ved å vise frem verden realistisk heller enn gjennom et forskjønnende filter. Filmenes appell er nemlig det, realisme.

Selv om dette er gullalderen for slasheren er det i tillegg sjangerens barndom. Et særpreg ved dette er at man begynte å eksperimentere med blant annet mer vold enn det som var vanlig før disse filmene kom. Denne perioden var et skifte i amerikansk filmsensur og uavhengige filmer som disse satte en ny standard for fremstillingen av sex og vold på film. Publikum på denne tiden var ikke vant til dette nivået av sex og vold, og det er liten tvil om at disse filmene ble sett på som uvanlig voldelige av datidens publikum. Dette gjaldt også utenfor USA. En klippet versjon ble utgitt i Norge, mens i land som for eksempel Island og Finland ble filmen forbudt. Selv om volden i filmene kan klassifiseres som moderat i forhold til dagens standard i lignende filmer, er det viktig å se på det med datidens briller og forstå at den gangen var disse scenene banebrytende. De tre klassikerne satte nivået for fremstillingen av vold i slasherfilmen fremover. Dermed kan man si at det er en del av de tre filmene og sjangerens særpreg.

Noe annet som særpreger den klassiske perioden er det at morderen ikke psykologiseres. I *Psycho* får publikum en forklaring på Norman Bates sitt motiv. Dette ligger i hans morskompleks og psykiske ubalanse, og dermed blir han psykologisert. Dette er noe som slasherfilmen setter til side. Publikum blir ikke gitt noen form for forklaring på hva som motiverer morderen. Publikum får vite ganske lite om bakgrunnen til morderen. I den klassiske perioden er ikke morderens psyke eller motivasjon problematisert spesielt. Vi skal kun se på dem som onde og ustoppelige. Vi får heller ingen sympati med morderen. Selv om vi i både *Halloween* og *Friday the 13th* får et visst tilbakeblikk på morderens barndom, er det lite som gjøres for å vekke noen andre følelser enn skrekk og avsky for dem. Det lille vi ser av morderens bakgrunn settes ikke på dagsorden i resten av filmen. De blir fremstilt som utelukkende onde.

Et av de mest markante særpreg i den klassiske perioden er at morderens ofre er de seksuelt aktive tenåringer. Dette er blitt et av de mest sentrale elementene i slasherformelen. Dette elementet er såpass forbundet med slasheren at filmkritikeren Roger Ebert kalte slasherfilmene for «Dead Teenager Movies». Denne typen moralkode startet i *Halloween* og

det at sex er lik død, har blitt et mantra som ofte er kopiert av senere slasherfilmer. Dette samsvarer med det nye konservative klimaet i USA på tiden da filmen ble utgitt. Den jomfruelige siste jenta blir hyllet som en helt, mens ungdommene som har sex straffes og påtvinges de moraliserende idealene. John Carpenter regisserte senere *They Live* (1988) som har et klart liberalt budskap i form av at den kritiserer kapitalismen og forbrukersamfunnet. Han har også uttalt at han aldri mente å gi *Halloween* en konservativ agenda eller å straffe moralske overtramp. (New York Times, 2018) Likevel har dette trekket ved slasherfilmene blitt stående som et av de mest lett gjenkjennelige elementene i den klassiske perioden.

3. Nyinnspillinger

Dette kapittelet tar for seg nyinnspillingene av de tre slasherklassikerne og sammenligner nyinnspillingen med originalen for hver film. I sammenligningen tas det utgangspunkt i elementene i slasherfilmen slik de er fremstilt i kapitlene foran. Til slutt i kapittelet ser jeg på likheter og forskjeller mellom nyinnspillingene og hva som særpreger de tre nye filmene sammenlignet med originalene.

3.1 *Halloween* (2007)

Halloween fra 1978 ble en uventet suksess og ble som den første slasheren målestokken for slasherne som kom i perioden etter. Rob Zombie som regisserte nyinnspillingen opplyste John Carpenter som regisserte originalen om at han ville lage en ny versjon av *Halloween*.

Carpenter skal ha vært positiv til dette, men oppfordret Zombie til å gjøre filmen til hans «egen». Zombie var også klar på at dette ikke skulle være nok en oppfølger til den allerede etablerte Halloween-franchisen. (The Gauntlet, 2006) Den største likheten mellom originalen og nyinnspillingen er slasherformelen. Den som ble etablert med *Halloween* lever videre i nyinnspillingen. Av de tre nyinnspillingene jeg skriver om er *Halloween* (2007), regissert av Rob Zombie, den jeg mener er den som viker mest i fra originalmaterialet. Den er veldig tidstypisk for sin periode, men har den originale historien som fundament.

Handling og karakterer

Det som er fremtredende er hvor mye mer bakgrunnshistorie og karakteroppbygging personene i filmen får i denne nyinnspillingen. Dette gjelder særlig morderen som karakter. For sammenhengens skyld inngår ofrene og «the final girl» i dette punktet.

Mye av bakgrunnshistorien i nyinnspillingen fungerer slik at følelsene hos publikum blir mer ambivalente. Vi ser Michael (Daeg Faerch) som mer sårbar enn i originalen. Han er et barn under psykiatrisk behandling og med helt åpenbare vanskeligheter, men som fortsetter å drepe og terrorisere. Det gir karakteren mye mer dybde. Publikum ser Michael bli undersøkt og prøver derfor å finne grunnen til at han dreper. Vi vil ha svar. Vi vil dissekere og undersøke denne komplekse karakteren.

Når Michael i nyinnspillingen dreper en av pleierne på institusjonen, klarer ikke moren Deborah (Sheri Moon Zombie) mer av sønnens tilstand og begår selvmord. Dette er noe jeg mener gir Michaels karakter en tragisk vending. Han ble til og med gitt opp av sin egen mor. Dette skaper sympati for Michael og om ikke sympati for Michael som voksen, vil man i det minste forstå han fra en annen synsvinkel enn det vi gjør Michael i 1978-versjonen. Der er han kun en zombie-lignende karakter, vi har ikke de samme følelsene for han.

Michael Myers har også andre trekk som skiller seg fra originalen. Der han i originalen er en zombie-liknende karakter som sniker seg rundt hjørner og gjemmer seg bak dører, er han her mye mer «voldsom». Drapene er langt ifra subtile og går mye lenger i å vise vold. Michael er ikke listig eller «sleip», han er aggressiv og upresis. I enkelte scener slår han ofrene sakte i hjel med ulike gjenstander, i motsetning til den tradisjonelle knivstikkingen.

I originalen er Michael den tause og følelseløse morderen. Han har ingen stemme eller noen spesielle trekk, annet enn da vi ser han som barn i åpningsscenen. Nyinnspillingen gir Michael som barn mye tid, og publikum ser mye mer av det barnet Michael var. Filmen ønsker virkelig å tegne Michael som en person, ikke bare en kaldblodig morder. Morderen er en karakter vi virkelig kommer i dybden på i nyinnspillingen. Vi lærer Michael å kjenne på en helt annen måte enn i originalen. Men han er fortsatt den ekte og menneskelige morderen, faktisk enda mer ved at vi blir mer kjent med hans bakgrunn og han blir tegnet mer som et menneske med en traumatisk barndom. Han tilbringer så livet på en institusjon, men blir utsatt for overgrep av personalet og har derfor dårligere forutsetninger for å komme utenfor igjen. Han er dermed også gjort mer tragisk. Vi ser mer bakgrunnshistorie, hvorpå vi ikke ser Michaels som voksen før ca. 40 minutter ut i filmen. Vi ser Michaels traumatiske barndom og den dårlige behandlingen han får på institusjon, noe jeg mener gir historien en mer tragisk og kanskje til og med sentimental følelse. Jeg mener at filmen absolutt synes å være sin egen og er frigjort fra originalmaterialet.

Det at filmen er laget på 2000-tallet er noe som kommer fram allerede i første scene. Det er en grov og ufiltrert dialog mellom medlemmene i Michaels familie. Det portretteres en ekstremt dysfunksjonell familie, hvor skjellsordene hagler mellom Michaels mor (Sheri Moon Zombie) og stefar, Ronnie (William Forsythe). Stefaren snakker også svært nedlatende om kroppen til Michaels søster Judith (Hanna R. Hall). Dette eskalerer fort og de begynner å kaste ting på hverandre.

Denne scenen varer i kun et par minutter, men tegner allikevel et ganske klart bilde av hvor Myers-familien hører hjemme på den sosiale rangstigen. Dette står i motsetning til originalen hvor Michaels foreldre og øvrige familie knapt nok dukker opp. De er riktignok med i åpningsscenen, men de er så vidt synlige og har ikke noe viktig dialog. Det viktigste er likevel at de aldri ble fremstilt som voldelige eller dårlige foreldre.

Igjen spiller bakgrunnshistorie og karakterutvikling en stor rolle i filmen. *Halloween* fra 2007 vil i tillegg til å vise Michael Myers sin drapsorgie, vise hva som førte til at Michael ble en drapsmann. Selv om dette tegner et større bilde av Myers-familien enn originalen, er ikke det å trekke inn familiebakgrunnen et hverken nytt eller smart grep. Det at den eneste motivasjonen til Michael for å drepe er at han kommer fra en dysfunksjonell familie, mener jeg er for enkelt. Filmen prøver å gi svar på hvorfor Michael dreper, men dette er det eneste svaret de gir publikum. Jeg vil også si at det er oppbrukt som bakgrunnshistorie i slasherfilmer, og vil av de fleste sees på som en lite utfyllende motivasjon.

I tillegg er selve drapene viktige fordi Michael i denne nyinnspillingen igjen er en menneskelig morder. I de tidligere oppfølgerne ble han mer og mer som en uovervinnelig overnaturlig skapning, en slags zombie-karakter. Men i følge slasherkonvensjonene skal slashernes morder være et menneske og plottet skal ikke være overnaturlig. Det at Michael er en menneskelig psykopat, er det som gjør han truende og dermed mer troverdig som filmens antagonist.

En annen ting som skiller seg fra originalen er at Michael er en karakter publikum får følelser for. Han er en psykopat i den forstand at vi lar oss bedra og manipulere av ham. I oppfølgerne som ble laget mellom disse to filmene ble Michael etter hvert redusert til en zombie-liknende karakter som stakk ned og drepte alt som han kom over, og man følte absolutt ingenting for han. Han var som en maskin. Men Michael skal være en psykopat, og en psykopat er tross alt et menneske, og i nyinnspillingen får vi kjenne han som en person. Vi ser at han hadde en traumatisk barndom med alkoholisererte foreldre og omsorgssvikt, og vi ser at han blir dårlig behandlet på institusjonen han er lagt inn på.

Publikum møter Michael før han blir en morder, og ikke motsatt slik som i originalen. Dika (1990) skriver at avsløringen i originalen av Michael som morderen har en spesiell effekt på publikum. Vi ser drapet bli begått gjennom hans øyne, men han er til da ukjent for tilskueren. Først når masken hans blir dratt av, ser vi en gutt vi aldri har sett før, og vi forstår at det er han som er begått handlingene. Vi tegner oss da et bilde av han ut i fra de handlingene vi nettopp er blitt stilt overfor.

Slik stifter vi bekjentskap med Michael i originalen, allerede etablert som en morder. Mens i nyinnspillingen blir vi først kjent med den lille gutten, før han blir en morder. Jeg mener at dette er med på å generere sympati for Michael som den sårbare og emosjonelt skadde gutten. Dette dominerer bildet vårt av han som barn, men det blir tillagt et ekstra aspekt da Michael blir voksen. Michael er blitt en stor mann, som tårner over de fleste andre av karakterene i filmen. Dr. Loomis (Malcolm McDowell) forklarer at han ikke kan fortsette behandlingen av han, og så begynner Michael sine morderiske takter igjen. Da reduseres publikums sympati for han, nå er han en kaldblodig psykopat som vi ser på som en reell trussel. Vi får blandede følelser for han, vi blir svært ambivalente. Vi ser han som en plaget sjel, noe som genererer sympati, men samtidig som en kaldblodig morder, noe som vekker avsky hos tilskueren.

En stor forskjell fra originalen er at Michael ikke er vansiret eller skadet under masken. I originalen er scenen hvor masken hans blir dratt av blitt til en avsløringssekvens, ettersom vi til da ikke har sett ansiktet hans og det kun synes i et par sekunder for å bidra til mysteriet rundt han. Mens i nyinnspillingen er ikke avsløringen med. I originalen blir avsløringen av det faktum at Michael ser ut som et helt gjennomsnittlig menneske, en overraskelse. I nyinnspillingen vet vi dette, fordi vi allerede har fått en bakgrunnshistorie. På denne måten er avsløringen av morderen reversert.

Tenåringsjentene i *Halloween* er stort sett de samme som i originalen. De er de vanlige endimensjonale karakterene du forventer av en slasher. De er bekymringsløse, korttenkte og fremstilles heller ikke som intelligente. I likhet med originalen er sex et tegn på at de blir markert for en tidlig død i filmen. For eksempel får Annie (Danielle Harris) Laurie (Scout Taylor-Compton) til å overta for henne som barnevakt slik at hun kan ha sex med kjæresten. At hun forsømmer «pliktene» sine for å ha sex er en markering på at hun kommer til å bli et av morderens ofre. De er «expendables».

Laurie Strode er i sterk kontrast til originalen. I denne så fremstilles hun som like bekymringsløs og korttenkt som venninne, og mye mindre som den ressurssterke og fornuftige jenta i originalen. Laurie er filmens siste jente. Hun er umiddelbart gjenkjennbar som filmens heltinne, men skiller seg på flere måter fra originalen. Som Andresen (2016) påpeker, så har ikke Laurie noen fysisk kontakt med gutter i noen av filmene og er den årvåkne og tilbakeholdne. Likevel vil jeg si at hvor hun i originalen skiller seg ut blant jentegjengen, er hun i nyinnspillingen mye mer lik venninnene sine. Venninnene prater og spøker overdrevent med hverandre om sex og flørting, noe Laurie også gjør. Hun er lettsindig og endimensjonal, i motsetning til originalens smarte og fornuftige Laurie. Selv om hun i

filmens klimaks fremstår som en praktisk anlagt heltinne når hun kjemper mot og overvinner Michael Myers, har hun trekk som plasserer henne mer i kategorien «jomfruen i nød». Under angrepet fra Michael hyler hun og opptrer panisk. Planene hennes for å forsvare seg virker ikke gjennomtenkte eller hensiktsmessige. Dette er ikke en unaturlig reaksjon, men ganske annerledes fra den originale Laurie. Etter hvert får hun tak i Dr. Loomis sin pistol og klarer til slutt å skyte Michael. Dette skiller seg ifra originalen ved at i samme scene forsvarer Laurie seg mot Michael med blant annet en kleshenger, strikkepinne og kniven hans, men hun «angriper» han aldri. Det er derimot Dr. Loomis som skyter og tilsynelatende dreper Michael i originalen. Men i nyinnspillingen er også scenen hvor Michael forsvinner og tilsynelatende overlevde skuddene, ikke tatt med. Her fremstilles Laurie som den som virkelig eliminerer Michael en gang for alle.

Stil, stemning og vold

Stilen i nyinnspillingen er annerledes enn i originalen, men har også noe av det samme. Det er som man ser på en gammel grindhouse-film, men en grindhouse fra 2000-tallet. Selv om det er upolert og grovt har ikke samme atmosfære som originalen.

Åpningsscenen med Myers-familien er et typisk eksempel på den amerikanske underklasse-familien, eller det som kalles for «white-trash». Dette er en betegnelse på fattige hvite i en lav sosial klasse. Scenen mener jeg også faller inn under slasherens realisme. Slik som Freeland (2000) skriver at slasheren skal være tilnærmet like realistisk som en nyhetssending, er portretteringen av denne sosiale samfunnsgruppen i USA et realistisk grep i filmen. Det andre realistiske grepet som også kan knyttes opp mot det Freeland (2000) omtaler som «nyhetssendingene», er at Michael er et menneske. En karakter vi allerede har lært kjenne som et barn, og ikke som en morder. En karakter vi ser var skadet allerede som barn.

Våpenet eller volden i nyinnspillingen, er kanskje den største forskjellen fra originalen. Volden og drapene er langt ifra subtile. De viser mest mulig detaljert vold. Michael er ikke lenger snikende og overraskende. Han slår i hjel ofrene i stedet for å knivstikke. Han utøver rå muskelkraft i motsetning til den raske og effektive måten han opprinnelig handlet på. Det er mye mer sinne og psykose i drapene. Det gjør stemningen mer brutal og uhyggelig.

Det fryktelige stedet

I originalen er det fryktelige stedet ganske avgrenset. Det kan begrenses til gaten i Haddonfield. Vi ser ikke mange forskjellige locations. I nyinnspillingen blir det flere locations og den bruker også lenger tid på Michaels barndom. Derfor ser vi flere fryktelige steder. Det første er det dysfunksjonelle hjemmet til Myers-familien. Etter hvert ser vi også institusjonen som Michael blir lagt inn på. Men i likhet med originalen er Myers-huset det dominerende fryktelige stedet. Det er her Michael dreper familien sin, og det er hit han vender tilbake og fortsetter drapene. Myers-huset blir i likhet med originalen etablert som fryktelig sted helt fra begynnelsen av, da drapet på familien skjer nettopp her.

Andresen (2016) bemerker at nyinnspillingen av Halloween markerer seg som annerledes enn originalen ved at den maler et psykologisk bakteppe for morderen. Michael dreper ikke familien på grunn av søsterens seksuelle overtramp, men på grunn av den emosjonelle mishandlingen han gjennomgår.

I nyinnspillingen er filmens tematikk mye bredere og forhistorien mye mer utfyllende. Det er gjort en innsats i filmen for å tegne Michael som et menneske, ikke et monster. Riktignok dreper Michael ungdommene som har sex når han er voksen, så moralkoden er fortsatt den samme som i originalen. I tillegg er den siste jenta seksuelt avholden i nyinnspillingen.

Offeret

I *Halloween* er det som i originalen at det er de seksuelt aktive ungdommene som er ofrene. For eksempel så drepes Bob Simms (Nick Menell) og Lynda Van Der Klok (Kristina Klebe) av Michael Myers (Tyler Mane) når de skal ha sex. Den samme skjebnen møter Annie Brackett (Danielle Harris) og Paul (Max Van Ville) når de forsøker å ha sex. Videre dreper også Michael foreldrene til Laure, Mason (Pat Skipper) og Cynthia (Dee Wallace). Til og med de voksne og i utgangspunktet ansvarlige autoritetspersonene passer inn under slasherkonvensjonen om at sex betyr død. Når ungdommene forlater huset til Strode-familien sier Mason til Cynthia: «Gonna give me some lovin'?). Dette tyder på at planen deres var å ha sex, før Michael dukker opp og dreper Mason. Samtidig så tar Michael frem et bilde av Laurie, og viser det til Cynthia før han dreper henne. Dette tyder på at foreldrene blir drept kun som et ledd i Michael sin plan for å nå frem til Laurie, det vil si ikke på grunn av at han skal straffe foreldrene for et moralsk overtramp.

Mottakelse

Nyinnspillingen av *Halloween* ble møtt med skuffelse hos både kritikere og fans av serien. Særlig mangel på den stemningen og den uhyggen som gjorde originalen så vellykket er det som har blitt fremhevet. Enkelte kritikere mente også at filmen la for mye vekt på vold og brutalitet i stedet for å være atmosfærisk og spenningsoppbyggende. Enkelte mente at bakgrunnshistorien til Michael ga filmen en bra realistisk faktor og de fleste av kritikerne mente også at Malcolm McDowell som Dr. Sam Loomis var et svært godt valg av skuespiller. Samtidig har det blitt påpekt at filmen faktisk oppfattes skummel og at den er mye mer en skrekkfilm anno 2007 enn en etterligning av den originale *Halloween*. Filmen gjorde det svært godt på kino og hadde en total inntjening på 58 millioner dollar (Box Office Mojo, u.å.). Man kan selvfølgelig se dette i sammenheng med at det var en nyinnspilling av en klassiker som mange har et forhold til og dermed ønsket å se, og ikke nødvendigvis på grunn av filmens kvalitet. Likevel er det verdt å merke seg at denne filmen er den mest vellykkede av alle de tre nyinnspillingene.

3.2 *Friday the 13th* (2009)

Etter originalfilmen *Friday the 13th* (1980) kom en serie *Friday the 13th*-filmer. *Friday the 13th* ble spilt inn på nytt i 2009, regissert av Marcus Nispel. Denne filmen skiller seg ut fra de andre ved at den kombinerer plottet i de fire første filmene i Friday-serien i en ny historie. Den starter med slutten av den originale filmen og har Jason Vorhees (Derek Mears) som morderen, i motsetning til originalen, hvor moren til Jason, Pamela Vorhees, er morderen. Jeg vil likevel argumentere for at *Friday the 13th* er den filmen som er mest lik originalen. Den største forskjellen i nyinnspillinger er at det er en opprinneshistorie.

En stor likhet mellom originalen og ny innspillingen er formelen. Slasherformelen er den samme. I denne filmserien er den så indoktrinert at den nærmest kan kalles *Friday the 13th*-formelen. Det er hovedargumentet mitt for at denne filmen er mest lik sin original. Vi får lite eller ingen bakgrunnshistorie, annet enn gjenskapning av scenen hvor Pamela dør. Morderen er udødelig og ustoppelig drapsmaskin. Ungdommene i anslaget er stereotypiske og endimensjonale karakterer, som man ikke føler noe fra eller til for. Deres motivasjon for å komme til Camp Crystal Lake er dessuten for å få tak i hasjplantene som visstnok skal vokse i skogsområdet rundt innsjøen. Igjen, et av de tradisjonelle virkemidlene i slasheren. At morderen straffer de som misbruker narkotika.

Handling og karakterer

Filmen ligner på originalen ved at denne også starter med et tilbakeblikk. Originalen startet med et tilbakeblikk til 1958 og den kvelden Jason druknet. Denne gangen ser vi tilbake til den originale filmens setting og tidsperiode. Det vi ser som tilbakeblikk her er slutten på Mrs. Vorhees (Nana Visitor) sin massakre i 1980. Så hopper filmen nesten 30 år frem i tid, hvor en gruppe unge mennesker er på vei til Camp Crystal Lake. Raskt blir de en etter en offer for Jasons drapsorgie. Videre viser det seg at dette anslaget også kun er en oppvarming til hovedplottet. Nok en gang hopper vi frem i tid, denne gangen bare seks uker. Denne sammensveisingen av historien i de fire første filmene og de nye karakterene og inntrykkene, gjør denne filmen til en hybrid mellom nyinnspilling og oppfølger. I tillegg er det en opprinnelsehistorie, om hvordan Jason ble som han ble. Filmen foregår i 2009, med nye karakter og en ny handling. Dette ville man vanligvis ha klassifisert som enn oppfølger, men filmen har også med i historien ting som var i de tidligere filmene, som hvorfor Jason dreper og hvordan han finner den nå berømte hockeymasken. Mest fremtredende er åpningsscenen med Mrs. Vorhees, da denne scenen er et sterkt bidrag til at filmen kan kalles en nyinnspilling. Det kan ses på som en nyinnspilling i og med at denne scenen var med i originalen, men da på slutten av filmen.

I tillegg til at Jason er morderen i nyinnspillingen, er det også her han benytter den ikoniske hockeymasken, som senere er blitt et av Jasons varemerker. Opprinnelig dukket ikke denne gjenstanden opp i før i den tredje filmen. Jason finner masken blant noe skrot i en forlatt bod, før han tar den på seg og kikker på seg selv i speilet med den. Denne scenen mener jeg er viktig fordi den både viser Jasons «fødsel», men det er også en slags bakgrunnshistorie. For det første er masken blitt synonymt med *Friday the 13th*-serien og Jason Vorhees. Den figurerer på plakatene til nærmest alle oppfølgerne og er blitt et ikon innen horrorfilm. Derfor er scenen hvor han bruker masken for første gang, noe som gir publikummeren et innblikk i starten på det som ble en viktig detalj i filmserien. Tilhengerne av serien kjenner masken godt fra de originale filmene, og her blir vi presentert for hvordan den kom inn i bildet i utgangspunktet.

Jeg vil sammenligne dette med en scene i *Star Wars: Episode I – The Phantom Menace*. Der ser vi hvordan droidene C-3PO (Anthony Daniels) og R2-D2 (Kenny Baker) møtes for første gang. Disse to var fra den originale filmserien blitt en kjent og kjær duo i filmverden og for Star Wars-fans. At vi ser deres aller første møte er en slags hyllest til denne duoen. Det

henspiller på originalfilmene sentimentalverdi hos publikum. At vennskapet de har i filmen er blitt en så gjenkjennelig del av filmens univers, blir hyllet ved at fansen får se begynnelsen på det som blir vennskapet deres. Dette spiller på fansens nostalgi og imøtekommer forventningene om at dette er en ny film, men bygget på et tidligere utgitt materiale.

Som nevnt ser jeg på maske-scenen med Jason som en bakgrunnshistorie. Dette er et bevisst grep fra manusforfatterne. Mark Swift, den ene av de to manusforfatterne, fortalte i et intervju at det var viktig for dem å ikke vise barndommen til Jason, da de følte at det ville avmystifisere hele karakteren hans (Moviesonline, u.å).

Jeg refererte tidligere til *Star Wars: Episode I – The Phantom Menace*, som kom etter de tre første Star Wars-filmene. Denne filmen er lagt til tiden før de originale filmene, og i den blir det forsøkt å gi en forklaring på den såkalte kraften, det som gir jedi-ridderne sine krefter. Dette grepet er senere blitt kritisert av fansen, nettopp fordi det avmystifiserte mytologien om Star Wars. Det ble gitt en slags vitenskapelig forklaring på «the force» eller kraften. Derfor mener jeg at det i nyinnspillingen av *Friday the 13th*, var et godt valg og ikke å avmystifisere eller forklare hvorfor Jason ble ond. Dette er også den største likheten mellom originalen og nyinnspillingen. I originalen får vi ingen bakgrunnshistorie for Jason, annet enn hvorfor moren hevner seg på leirdeltakerne.

Ut i fra dette mener jeg at scenen med masken er med av den enkle grunn at Jason ønsker å skjule det deformerte ansiktet sitt, på samme måte som i *Friday the 13th – Part 3*. Samtidig er hockeymasken blitt så kraftig forbundet med franchisen at det var en naturlig del å ta med når man skulle spille inn filmen på nytt.

Karakterene er typiske karakterer tatt rett ut ifra slasherens galleri. Det er bølla, det er klovnen og blondinen. Disse gir filmen ingen nye dimensjoner eller inntrykk, noe som er en gjenganger i *Friday the 13th*. Karakterene er ikke ment for å ha noen dybde eller å være lett gjenkjennelige. De er til for å være offeret til Jason.

I den første gruppen som ankommer leiren, inntreffer også det første vendepunktet i filmen, som også utgjør en av de større forskjellene sammenlignet med originalen. Jason dreper alle ungdommene unntatt jenta Whitney (Amanda Righetti), som han kidnapper. Med tanke på slasher-elementet om at morderen dreper, og ikke kidnapper, er dette noe uvanlig. Dette viker fra den normalen satt i slasheren generelt, og *Friday the 13th* spesielt. I *Psycho* dreper Norman Bates alle kvinner som kommer til motellet fordi den eneste kvinnen han kan eller skal tåle er sin egen mor. De som kommer i veien for deres forhold, ender opp døde. Men hverken i *Psycho* eller *Friday the 13th* kidnappes noen. Dette aspektet av historien er noe jeg mener gir denne nyinnspillingen en ny dimensjon.

I «Games of Terror» skriver Dika (1990) hvordan kameraet i *Friday the 13th* er det som gir morderen tilstedeværelse i filmen. Det er morderens perspektiv vi som publikum ser gjennom, og ingen av ofrene ser morderen før det er for sent. Bortsett fra Alice. Dette videreføres i nyinnspillingen. Igjen, bortsett fra anslaget som er den siste konfrontasjonen mellom Mrs. Voorhees og Alice. Resten av filmen ser vi gjennom Jasons øyne. Slik kontrollerer morderen hele situasjonen for publikum.

Det fryktelige stedet

Andresen (2016) skriver at isolasjon er en betydningsfull faktor i slasherfilmene. Det innebærer at omgivelsene eller miljøet som filmene foregår i er et isolert eller forlatt område. I likhet med originalen foregår nyinnspillingen av *Friday the 13th* i skogen på Camp Crystal lake. Dette er et overførbart område i den forstand at publikum lett kan kjenne seg igjen i skogen eller et leirområde, men samtidig blir ikke stedet fremmedgjort for publikum ved at det er oppdiktet. Jeg mener dette er igjen noe av slasherens realisme, at publikum får en følelse av at også åstedet er en plass de selv lett kunne befinne seg i.

Filmene tar med oss tilbake til skogen og leiren. Dette er basen til Jason Voorhees. Etter at en god del av oppfølgerne tok Jason ut av skogen og helt til det ytre rom, så er han tilbake i de omgivelsene vi kjenner han best i fra. Dette er igjen noe av det som gjør filmen mest lik sin original. Vi er tilbake til røttene til hele franchisen. Her hvor det hele startet. Det gjenskaper den villmarken som ungdommene i filmen oppsøker, som kan virke idyllisk for dem, men som vi i publikum umiddelbart gjenkjenner som et fryktelig sted. Filmene gjenskaper også oppdagelsen av Jason sitt rede fra *Friday the 13th – Part 2*, hvor ungdommene finner alteret

som Jason har til moren sin, Pamela. Det er her han oppbevarer hennes avhogde hode. Leirplassen ble med *Friday the 13th* etablert som et velkjent åsted i slasherfilmen. Dette er noe vi har sett senere i andre slashere fra gullalderen, som for eksempel *Sleepaway Camp* (1983). Her er det tilbake til det mest kjente med franchise, leirplassen som et fryktelig sted.

Morderen

Jason Vorhees (Derek Mears) er morderen i denne nyinnspillingen, ikke moren, Pamela. Han er tilnærmet helt lik som i de originale filmene. Han er en stor zombie-liknende morder uten en stemme og uten ansikt, som dreper alt som kommer i hans vei. Publikum får heller ingen forklaring eller bakgrunnshistorie for Jason, og det er derfor jeg mener vi ikke får noen sympati for han. I originalen blir det kun hintet til at Jason var fysisk eller psykisk handikappet, men aldri eksplisitt nevnt. Moren hans omtaler han kun «my special, little boy». I nyinnspillingen nevnes det tidlig at han var «deformed» eller «retarded», når han omtales av Wade (Jonathan Sadowski), en av ungdommene som kommer til Crystal Lake. Likevel er ikke Jason en karakter vi sympatiserer med, eller føler noen form for ambivalens for. Vi får høre at han var fysisk og psykisk handikappet, men dette gjør ingenting for følelsene våre for han. Jeg mener at dette skyldes to ting. Første og fremst at filmen gjør et skille mellom Jason som barn og Jason som voksen. Jason er ikke et barn lenger, han er en voksen som er ansvarlig for sine handlinger. Vi ser helle aldri Jason som barn, han blir kun omtalt av andre karakterer i filmen. Derfor så kjenner vi kun Jason som en voksen drapsmann. Han er en stor og kraftig mann som hoverer et hode over de andre karakterene. Han fremstilles ikke på noen måte som sårbar. Videre ser vi han store deler av filmen og vi ser detaljert hvordan han dreper ungdommene i filmen. Han er ikke en morder som vi ikke ser eller som bare operer i skyggene i løpet av filmen. I motsetning til Michael Myers, er han heller ikke snikende eller overraskende. Han er en kaldblodig drapsmaskin ute etter å ta hevn i tråd med hvordan Jason er i de originale filmene. Dette er en av de største likhetene mellom originalen og nyinnspillingen.

Våpen og vold

Friday the 13th - serien har lenge vært kjent for å være filmer som hviler seg sterkt på ikonografi. Filmene er lett gjenkjennelig for publikum gjennom Jason som et horror-ikon. I nærmest alle oppfølgerne forekommer Jason sin velkjente hockeymaske på plakaten eller på tittelsekvensen. Jeg mener den kan sammenlignes med kameraføring gjennom pistolløpet i

tittelsekvensen på *James Bond*-filmene. Som også er blitt ikonisk for James Bond-serien. Ser vi hockeymasken, vet vi at vi skal se en *Friday the 13th*-film. Et annet ikon er Jason sitt våpen, like kjent som hockeymasken er macheten. I tråd med slasherens formel er det et våpen som brukes til å stikke eller hogge, og ingenting av moderne teknologi som benyttes i drapene. Våpenet skal være av primitiv karakter. Dette passer godt inn i *Friday the 13th* da miljøet og omgivelsene er primitive. Vi befinner oss i skogen. Jason har tilhold i skogen så det går hånd i hånd med at han bruker et redskap som opprinnelig er ment til jordbruk. Likevel så er det mye bruk av andre metoder i denne filmen. I tråd med filmseriens kreative, nærmest komiske drapssekvenser finnes det også scener i nyinnspillingen hvor Jason benytter seg av uvanlige metoder for å eliminere ungdommene på Camp Crystal Lake. Et eksempel er scenen hvor han henger Amanda (America Olivo) over bålet mens hun er stengt inne i soveposen sin. Dette er selvfølgelig ment som et grep for å vise sjokkerende og brutale scener, noe serien er kjent for. Likevel passer det inn under slasherkonvensjonens primitive metode, det er fortsatt ingen moderne hjelpemidler i drapene i filmen, og absolutt ingen skytevåpen. I filmens klimaks bevæpner riktignok Trent (Travis Van Winkle) seg med et skytevåpen, men dette er det kun han som bruker og han blir likevel drept av Jason. Trent er filmens anti-helt, og våpenet er kun ment for å gi han enda en dårlig egenskap i publikums øyne.

Filmene er fortsatt kreativ og til tider komisk i drapsscenene. De viser mest mulig av drapsscenene og mest mulig blod. Jason benytter seg ikke bare av macheten for å ta livet av ungdommene. En blir hengt i sovepose over et bål, mens en annen går i en bjørnefelle satt ut av Jason. Her brukes det fantasifulle metoder, men det er fortsatt utelukkende primitive metoder og ingen skytevåpen som benyttes av morderen. Dette er noe det som gjør filmen mest lik sin forgjenger. Sjokkerende og brutale drapsscener går foran handling og karakterutvikling.

Offeret

I denne filmen er det i likhet med originalen ungdommene som begår moralske overtramp som blir ofre til Jason. De er frilynte og bekymringsløse ungdommene som oppsøker villmarken på jakt etter hasjplantene og som har sex. Her er det nærmest en overflod av «expendables», de stereotypiske og endimensjonale karakterene som slasherpublikummet med en gang innser at vil bli drept i løpet av filmen. Særlig to karakterer stikker seg ut her. Det er Chewie (Aaron Yoo) og Lawrence (Arlen Escarpeta). De er de typiske «stoner»-karakterene. De som kun tenker på å ha det moro og som alltid spøker med de andre

karakterene. Det at de fremstår som humoristiske og bekymringsløse spøkefugler er et tydelig tegn på at de kommer til å bli et av ofrene, men det viktigste er at de begge drikker og røyker hasj. Dette er en tydelig markør for at de vil bli drept i løpet av filmen og begge får i tillegg en ganske brutal død. En annen karakter som er verdt å merke seg er Trent. Han er filmens anti-helt og fremstår som en selverklært leder. Han er tegnet som en bølle. Han gjør blant annet narr av Clay når han forsøker å finne søsteren sin og er hele tiden opptatt av de dyre møblene og gjenstandene i hytta til foreldrene.

«The Final Girl»

I originalen klarer Alice (Adrienne King) å overvinne morderen og komme seg unna. Hun blir filmens siste jente. I nyinnspillingen er det Whitney (Amanda Rhigetti) som blir den siste jenta. Men det er enkelte forskjeller som jeg mener gjør at hun ikke helt fyller plassen til den siste jenta. Clover (1992) skriver at den siste jenta blir gjenkjent umiddelbart av publikum. Dette er en av forskjellene i den nye filmen. Whitney er med fra starten av, men jeg mener at hun ikke blir umiddelbart gjenkjent hos publikum. Hun blir kidnappet av Jason i begynnelsen av filmen, men dette er ikke åpenbart for tilskueren. Den første ungdomsgjengen blir introdusert etter tilbakeblikket og tilbringer en del tid og har en dialog sammen før de plutselig alle sammen blir drept av Jason. Så blir en annen gjeng introdusert, det er disse filmen stort sett dreier seg om. Ikke engang filmens tittel vises før denne sekvensen er over, og det er ca. 20 minutter ut i filmen. Dette narrer publikum først ved at vi tror dette er filmens karaktergalleri. Så blir vi lurt til å tro at den første gjengen kun var «expendables» som brukes for å vise mest mulig brutalitet og stadfeste Jason som filmens morder. Vi forstår senere at Jason ikke har drept Whitney, men holder henne fanget og at hun spiller en viktig rolle utover i resten av filmen. Samtidig prøver broren hennes, Clay (Jared Padalecki) å spore henne opp. Dette viser henne som svak og passiv, og som en kvinne som må reddes av en annen mann. Dette er stikk i strid med de prinsippene som den siste jenta er blitt kjent for.

En annen ting er at Whitney ikke overvinnes morderen. Tvert imot overvinnes Jason henne. Whitney og Clay tror at de har drept Jason, før han plutselig stormer gjennom brygga og drar Whitney med seg under vann. Det hører med at tilnærmet det samme skjedde mellom Jason og Alice i originalen, men der våkner Alice opp og publikum innser at det var bare en drøm. Her mener jeg at det er ikke like tydelig at det er en drøm, hvis det i det hele tatt er det. Filmen slutter med denne scenen, og jeg mener at for å gjøre filmen ytterligere tragisk så er det bevisst en uhyggelig eller ulykkelig slutt. Jason vinner. Dette er også sånn som mange av

oppfølgerne ender, med en reell mulighet for at Jason ikke er beseiret og kan vende tilbake. Denne filmen er tross alt en blanding av de fire første filmene og kan derfor ses i lys av dette.

Mottakelse

I 2009 kom nyinnspillingen av *Friday the 13th* ut. Filmen spilte inn 65 millioner dollar globalt (Box Office Mojo, u.å.). Det er mest av alle de tre nyinnspillingene jeg har skrevet om i denne oppgaven. Filmen ble distribuert av både New Line Cinema og Paramount Picture. I tillegg hadde de regissøren Michael Bay med som produsent. Den fikk negativ omtale og kritikerne poengterte særlig at dette var en film som ikke ga sjangeren noen nye impulser og at den var altfor lik sine forgjengere i serien. Det ble hevdet at det var for lite suspens, for lite humor og for lite sjokk i denne filmen. Karakterene ble også kritisert for å være klisjéfylte og uinteressante.

De som uttalte seg positiv fremhevet at filmen fortsatt har sine gode øyeblikk i de kreative og overdrevne metodene som Jason benytter seg av for å ta livet av sine ofre. Dette er noe som ses på som filmseriens høydepunkt og som av fansen blir regnet som et viktig element i en *Friday the 13th* film. Videre ble det nevnt at filmen bruker om igjen de elementene som var vellykket i de forrige filmene, og at det er nettopp dette som er poenget med filmer som *Friday the 13th*. Poenget er mer av det samme. Det vil si mer av en tidligere vellykket formel. Dette er en formel som man vet at det finnes et publikum for. Filmen benytter seg også av det elementet at Jason jager sine ofre og gjør kort prosess i de fleste av drapene. Dette er i motsetning til filmer som for eksempel *Saw*, hvor filmen lener seg på den langtekkelige pinselen hos ofrene. Dette var en serie filmer som dominerte perioden på 2000-tallet da nyinnspillingene av slasherne ble utgitt. Derfor vil jeg si at denne filmen gir et visst nytt liv i den standardiserte formelen i *Friday the 13th*-filmene. Den tar samme setting og samme historie, men setter den i nåtid og med visse endringer i karakterene i filmen.

3.3 A Nightmare on Elm Street (2010)

A Nightmare on Elm Street er den siste av de tre klassikerne som ble laget på nytt. Den kom i 2010 og er regissert av Samuel Bayer.

Handling og karakterer

Det at Freddy er pedofil er mye mer fremtredende i nyinnspillingen enn i originalen. Det bidrar til å gi historien en annen side. Motivet for å lage en nyinnspilling er som regel å gi historien ett eller flere nye aspekter. Det kan være teknologiske forutsetninger som er bedre enn før. Da introduksjonen av lydfilmen kom, ble flere filmer fra stumfilm-æraen nyinnspilt med lyd. Det kan også være visse aspekter eller vinklinger ved historien som ikke ble benyttet i originalinnspillingen. I *Halloween* (2007) er det at vi får se mye mer av Michael sin tid på institusjon og under behandling av Dr. Loomis. Det fyller igjen et hull i tidsrommet mellom forhistorien og hovedplottet i historien om Michael Myers. I *A Nightmare on Elm Street* mener jeg at den største forskjellen når det gjelder forskjellige aspekter ved historien nettopp er pedofili-aspektet. Dette var med i det originale manuset, men ble ikke benyttet. Først i nyinnspillingen ble det eksplisitt uttrykt at Freddy hadde utnyttet barn før han ble drept (AVNews, 2015). Jeg ser dette som en overføring av den frykten som ble projisert i originalen. Jeg beskrev tidligere frykten og marerittene som et symbol for tenåringsangst. Her er symbolikken endret til frykten for at ens barn skal bli utsatt for seksuelle overgrep. Dette er en problemstilling jeg mener er et avtrykk av 2000-tallets frykter. Pedofili i nyinnspillingen gjør at det er en større grensesprengning enn i originalen. En annen forskjell er at i nyinnspillingen er ikke mord en straff mot kvinner for deres seksualitet. Denne konservative reaksjonære holdningen er ikke til stede i nyinnspillingene.

I «Åpen kropp, lukket sinn» skriver Andresen (2016), med bakgrunn i Sotiris Petridis, hvordan Reagan-æraen er den samfunnsmessige bakgrunnen for de amerikanske slasherfilmene. Moralkoden i filmene er den samme som på 80-tallet. Andresen imøtegår Petridis sin påstand med at dette blir en forenkling av hendelsene i filmene. Han argumenterer for at Petridis sitt synspunkt kun er en fortolkning som ikke er underbygget i det filmene viser. Særlig vektlegger Andresen at konvensjonene i slasher-filmene ble etablert før Reagan-æraen. *Halloween* og *Friday the 13th* ble også utgitt før Ronald Reagan ble valgt til president. På samme måte som slashere fra 80-tallet tegner et bilde av Reagan-æraens økonomiske velstand og optimistiske synspunkt for ungdom, er nyinnspillingene fra 2000-tallet typisk for sin tid. Dette er post-9/11-æraen med frykten for angrep utenifra. Vi har gjennom nyheter og medier generelt blitt eksponert for hvilke farer som truer i verden. Dette har gjort ungdommene i filmen sårbare.

Dette er et typisk element i slasherne fra post-9/11-æraen. Karakterene er gjort svake og sårbare. Men i likhet med filmer fra den klassiske perioden, ser vi begge deler. Vi ser sterke

og praktiske karakterer, samtidig som vi ser svake og korttenkte karakterer. Dette mener jeg har sammenheng med slasherfilmens realisme. Filmene fremstiller menneskene på en autentisk og lettere gjenkjennelig måte.

I *A Nightmare on Elm Street* er den store faren eller den store frykten at barn skal utnyttes seksuelt. Dette temaet var og er fortsatt omgitt av tabuer, men likevel er det noe som på 2000-tallet er mye mer omtalt i mediene enn tidligere og temaet møtes med en større åpenhet. Fra nærmest å være et ikke-tema, er pedofili og overgrep mot barn blitt en av de mest profilerte forbrytelsene i vår tid. Før var dette noe som aldri eller svært sjelden ble tematisert i filmer, tv-serier og lignende. Bare det å vise barn i filmer med seksuell tematikk er noe som har vært svært kontroversielt i filmindustrien. Et av de tidligste eksemplene er *Lolita* av Stanley Kubrick fra 1962. Den omhandler et forhold mellom en voksen lærer og et barn, men har ikke pedofili som hovedfokus. Et annet, og kanskje bedre, eksempel er *Saló eller Sodomas 120 dager* av Pier Paolo Pasolini. Filmen fremstiller barn i seksuell sammenheng og ble møtt med stor kontrovers da den ble utgitt i 1975. I *Saló eller Sodomas 120 dager* er overgrepene gitt et større fokus og inneholder svært sterke skildringer.

Pedofili er fortsatt et svært tabubelagt tema og er fortsatt noe alle som lager film er svært forsiktige når de rører ved. Den norske filmen *Kongen av Bastøy*, som omhandler tilstandene ved Bastøy skolehjem på starten av 1900-tallet, har en karakter som forgriper seg på guttene på hjemmet. Dette blir aldri vist i filmen og overgrepet blir ikke direkte omtalt med ord, men blir kun omtalt som «noe som er forbudt» i en scene hvor en av guttene rapporterer hendelsen til bestyreren. Bestyreren (Stellan Skarsgård) omtaler det som «avskyelige fantasier». Selv om denne filmen utkom i 2010, samme år som nyinnspillingen av *A Nightmare on Elm Street*, mener jeg at det fortsatt hersker en forsiktighet rundt både bruken av ordet «pedofili» og fremstillingen av pedofili og overgripere i fiksjonen. Det er fortsatt noe man nesten ikke rører ved. Dette er noe som gjør filmen både mørkere og mer alvorlig, i kontrast til originalens noe komiske preg.

Freddy (Robert Englund) i originalen skiller seg fra de andre morderne i slasherne fra den klassiske perioden ved å ha et ansikt, en stemme og en personlighet. Han er fortsatt ganske synlig i nyinnspillingen. Med det mener jeg at han er ikke en skygge som sniker seg rundt. Tvert imot er han ganske tilstedeværende. Grunnen til dette er naturligvis at han kun eksisterer i drømmer og derfor er tilnærmet ustoppelig. Dette gir Freddy en annen brodd enn de tradisjonelle «hjernedøde» slasher-antagonistene. Dette aspektet er fortsatt i

nyinnspillingen. Den gir Freddy mye spilletid og han har dialog og samhandling med de andre karakterene flere ganger.

Karakteren Freddy (Jackie Earle Haley) viktigste forskjell er likevel personligheten. Som jeg presiserte, er Freddy vittig og spydig i originalen. Dette er nærmest totalt fraværende i nyinnspillingen. Freddy har ikke lenger den skøyeraktige personligheten. Produsent Brad Fuller sa i et intervju med *Comingsoon.net* at dette var helt bevisst grep. De ville ha Freddy tilbake til røttene. Med det mente han at i originalmanuset skulle være Freddy være en fare og en trussel, og de valgte derfor ikke å gjøre han komisk (*Coming Soon*, 2008).

Det ville også være et særdeles spesielt grep å la en karakter som er en barneovergriper være humoristisk, ettersom en morsom personlighet ville bidra til å gjøre karakteren sympatisk. Et eksempel i originalen når Freddy stikker tunga ut av telefonrøret mens han prater med Nancy, eller når han blir til en TV i *A Nightmare on Elm Street 3: Dream Warriors*. Dette er noe jeg mener er en radikal forskjell fra originalen. I originalen lar man seg lettere rive med av Freddys takter og påfunn, mens i nyinnspillingen blir han til en reel trussel.

Karakteren Nancy er også gitt en annerledes vinkling i nyinnspillingen. Heather Langenkamp sin Nancy skal fremstå som en gjennomsnittlig tenåringsjente. Hun er godhjertet, framsynt, har venner og en kjæreste. Hun er en karakter som vinner publikum. Nancy i nyinnspillingen er mer komplisert. Hun er sky, innesluttet og sosialt ukomfortabel. For eksempel når Nancy snakker med de andre karakterene, er det flere tilfeller hvor hun ikke møter blikket deres. Eller i begravelsen til Dean (Kellan Lutz), hvor hun bryter inn midt i samtalen mellom Jesse (Thomas Dekker) og Kris (Katie Cassidy). Hun følger ikke sosiale normer. Dette ser jeg på som en slags evolusjon i *Nightmare*-universet. Dette er en måte å gi filmen et nytt aspekt i nyinnspillingen. De viser henne med flere menneskelige «feil». Det at filmskaperne gjør Nancy til en gjennomsnittlig person, ser jeg på som et grep som gir karakteren mer dybde. Det er igjen et virkemiddel med fundament i slasherens realisme. Nancy er et menneske som alle oss andre, med sine feil og sine mangler, med gode sider så vel som dårlige. Jeg tror at dette er et grep gjort for å generere sympati hos publikum. Det gir henne også et overraskelsesmoment. Man forventer ikke å se denne type styrke hos en slik karakter. Man vil i utgangspunktet synes hun fremstår som svak, på grunn av hennes manglende sosiale evner. Etter møtene med Freddy blir hun en sterk karakter som overgår publikums forventninger og blir filmens «final girl». Det største fellestrekk som denne Nancy har med den originale

Nancy er at de er begge en sterk kvinnelig karakter. Mens den største forskjellen er personligheten deres.

Mottakelse

Jeg vil si at *A Nightmare on Elm Street* er den av nyinnspillingene som fikk dårligst mottakelse av kritikere. Den blir pekt på at den mangler dybden og originaliteten til den første *A Nightmare on Elm Street*. Robert Englund selv uttalte at filmen mistet gnisten ved at man ikke ble kjent med karakterene før de blir jaktet på av Freddy. Han sa videre at karakterene er i en slags zombie-tilstand fordi de blir forfulgt av Freddy fra starten av (Uproxx, 2016). Thomas Dekker, som spilte Jesse i filmen, sa i et intervju at filmen gikk såpass dårlig fordi studioet ønsket å møte alle typer publikum sine forventinger, og dermed endte opp med å fjerne all originalitet fra den (Screen Rant, 2016). Det viktigste i originalen, i tillegg til drømmetvisten, var karakterene. Karakterene var det som bar mye av filmen. Det var noe som gjorde at originalen skilte seg ut blant slasherfilmer. I slasherfilmen er som tidligere påpekt karakterene ofte uten dybde og de har ingen stor påvirkning på plottet. Jeg argumenterte tidligere for at *A Nightmare on Elm Street* faktisk hadde karakterer som ikke bare var der for å være mål for morderen. I nyinnspillingen er disse karakterene igjen redusert til å være en-dimensjonale og gir ikke plottet noe spesielt fra eller til. Dette gjør at filmen rett og slett mangler liv. I originalen er Heather Langenkamp som Nancy en karismatisk og sympatisk heltinne. I nyinnspillingen prøver de å gi Nancy (Rooney Mara) en annen side ved å gjøre henne usikker og sosial utilpass, men publikum føler ikke på langt nær like mye som man gjorde for den originale Nancy. Mye av problemet i denne filmen ligger også i det at den kopierer for mange av scenene fra originalen.

3.4 Likheter og forskjeller mellom nyinnspillingene

En likhet mellom nyinnspillingene av *Halloween* og *Friday the 13th* er at maskene er sentrale. I likhet med Jason Vorhees er Michael en maskert morder store deler av tiden, og på samme måten som hockeymasken til Jason Vorhees er William Shatner-masken fra *Halloween* blitt et velkjent symbol på franchisen. Også her blir første gangs bruk av masken et viktig poeng, men skiller seg fra *Friday the 13th* på flere måter. Jason bruker masken for å skjule det vansirede ansiktet sitt, mens Michael synes å være tvangsmessig besatt av masker. Som barn

lager han masker av pappmasjé og han bruker maske nærmest konstant i filmen, også som voksen. Dette er mer et grep for å vise Michaels avvikende natur, å tillegge han en tvangstanke.

Både nyinnspillingene *Halloween* og *A Nightmare on Elm Street* tar opp problemstillinger som er relevant for tiden. Slik som pedofili-aspektet er den nye brodden i *A Nightmare on Elm Street*-nyinnspillingen er psykiatrien den nye brodden i *Halloween*. I *Friday the 13th* er det en antydning til problematisering av morderens psyke, men dette blir kun nevnt en gang og blir ikke utbrodert i filmen.

3.5 Særpreg ved nyinnspillingene sammenlignet med klassikerne

Klassikerne og nyinnspillingene har noen felles særpreg. Samtidig som noen av særtrekkene er ulike for de to periodene. Jeg skal først se på to viktige fellestrekk og deretter gå inn på noen av ulikhetene. For hvert tema ønsker jeg å beskrive særpreget ved nyinnspillingene og sammenligner deretter med originalene.

Et av de viktigste fellestrekkene er at de har en virkelighetsnær stil. Alle de seks filmene har et realistisk preg og de mest markante er at alle filmene har et gjenkjennelig fryktelig sted. Både stedet og karakterene er realistiske. Publikum får se helt vanlige mennesker i gjennomsnittlige og typiske forsteder i USA. Det later i utgangspunktet ikke til at dette er noe spesielt med hverken menneskene eller stedet, men dette endres fort. Publikum vet hva som kommer til å skje

Det andre er at det er seksuelt aktive ofre. Slasherfilmens velkjente mantra om at sex er lik død videreføres i nyinnspillingene. Fokuset ligger mye mer på ofrene enn i originalen, men det er likevel ingen større dybde i karakterene. Det videreføres også at karakterene som blir drept er «expendables». Men på den måten som sex er et virkemiddel med sjokk i de originale, går ikke dette gjennom i nyinnspillingene. Publikum vil nok se på sex-scenene i nyinnspillingene som mye mer vågale sammenlignet med de gamle, men her er publikum i dag vant til en større aksept og mindre moralsk holdning overfor sex på film. Filmene i dag vil neppe sjokkere noen med fremstillingen av sex, men det er likevel til stede. Dette fordi sex spiller en så sentral rolle i slasherfilmen.

Med sin upolerte stil er det dette som gjør forskjellene størst mellom originalfilmene og nyinnspillingene. Nyinnspillingene har en skinnende stil. Miljøet i filmene har en polert utstråling. I *A Nightmare on Elm Street* har til og med Freddy sin ikoniske hanske har fått et mer blankpolert utseende. Knivbladene er blanke og skinnende. Selv ansiktet til Freddy ser mer "glatt" ut, til tross for brannskadene. Han mangler de åpne sårene i ansiktet og ser mindre ut som et menneske og mer ut som et monster eller en overnaturlig skapning. I motsetning til dette er stilen i den klassiske perioden skitten, upolert og «gritty».

Det som ble etablert som slasherens elementer i originalfilmene lever videre i nyinnspillingene. Dette gjelder særlig *Halloween* og *Friday the 13th*. Samtidig er volden og drapene mer brutale i begge nyinnspillingene. Dette har også en sammenheng med det Dika (1990) forklarer om at Motion Picture Association of America endret standardene når det gjaldt filmsensur etter suksessen med skrekkfilmer på 1970-tallet. Det var rett og slett ikke akseptert med den type vold og brutalitet da filmene ble laget. På 2000-tallet er publikums oppfatning av vold og brutalitet på film mer hardhudet enn det det var på 1970-tallet. Jeg argumenterte tidligere for at den originale *Halloween* inneholder overraskende lite blod og kroppslig ødeleggelse, til tross for at den ofte blir nevnt som et eksempel på nettopp dette. Grunnen til dette er at filmen har blitt utdatert på akkurat dette punktet. Etter hvert som filmsensuren i USA ble mindre streng og aksepten for bruk av vold og sex i filmer økte, så er publikummet i dag mer vant til brutale scener. De originale filmene inspirerte til mer blod og vold på film og satte en helt ny standard for fremtiden. Dette er først og fremst tilfelle i sammenligningen av originalen og nyinnspillingen av *Halloween*. Den originale åpnet døren for en større bruk av vold i filmer, noe som både *Friday the 13th* og *A Nightmare on Elm Street* benyttet seg av. Disse virkemidlene har mye mer å si i disse filmene enn i den originale *Halloween*. Denne trenden har vedvart i slasheren og i nyinnspillingene stiller de tilnærmet likt. Alle de tre filmene benytter seg av en mer detaljert voldsbruk, og bruken er enda større her enn i filmene fra den klassiske perioden, men dette er blitt etablert som en av sjangerens varemerker. Det skal være en detaljert og realistisk skildring av vold.

Et fellestrekk ved alle nyinnspillingene er at alle legger vekt på å gå tilbake til røttene og få morderen til å fremstå som en fare. Maske-scenen i *Friday the 13th* med Jason kan ses som en bakgrunnshistorie, men dette er også det eneste vi får av bakgrunnshistorien til Jason. Vi ser mer av Michael Myers sin barndom i nyinnspillingen av *Halloween*, og hva slags tilknytning

foreldrene i *A Nightmare on Elm Street* har til Freddy. Det er et kjennetegn ved nyinnspillingene at morderne fremstilles med en mer komplisert bakgrunn. Dette er det mest dominerende særpreget i filmene fra denne perioden. Først og fremst hos Michael Myers og Freddy Krueger, men også delvis hos Jason Vorhees. Michael Myers sin motivasjon ligger i at han hadde en vanskelig barndom. Freddy Krueger er fremstilt som en barneovergriper og Freddy blir omtalt som «retarded or something». Selv om sistnevnte så vidt nevnes og ikke utbroderes særlig er alt dette med på å gi en viss dybde i morderne og grusomhetene som de står bak. Karakterene får en motivasjon og viljen deres til vold får en tydeligere bakgrunn. Filmene viser fortsatt morderne som kaldblodige psykopater, men de er ikke redusert til udødelige drapsmaskiner. Igjen henger dette sammen med at slasherfilmen skal være realistisk, men dette er noe som absolutt gis mer plass i nyinnspillingene enn i tidligere slasherfilmer.

Det menneskelige eller psykologiske aspektet er ikke-eksisterende i originalene, og et av særpregene i nyinnspillingene er at publikum skal føle et engasjement for morder-karakteren. Dette er ikke gitt at det skal være et positivt engasjement eller sympati, men det som skal være noe nytt i disse filmene er det at vi skal ha andre følelser for disse karakterene enn vi hadde i de originale filmene. I originalen føler ikke publikum spesielt mye for Michael Myers, annet enn at han er en kaldblodig morder på jakt etter tenåringer, i nyinnspillingen blir publikum eksponert for hele hans tragiske barndom, om den dysfunksjonelle familien hans og misbruket han blir utsatt for på institusjonen. Dette gir en helt annen innfallsvinkel for publikum. Dette er tilfelle også i *A Nightmare on Elm Street*. Her blir publikum gitt et nytt syn på Freddy gjennom at han var barnemisbruker. Dette vekker en helt spesiell avsky og er med på å sette i gang en helt annen uhygge enn det vi så i originalen.

4. Avslutning

4.1 Slasherfilmen før: oppsummering

Problemstillingen for denne oppgaven har vært «Hva kjennetegner de tre slasherfilmene *Halloween*, *Friday the 13th* og *A Nightmare on Elm Street* og hva er sentrale likheter og forskjeller mellom originalfilmene og nyinnspillingene.»

Jeg har sett på likheter og forskjeller mellom skrekkfilmene som dominerte i de to tidsperiodene. Videre har jeg gått inn på hva som preger filmene fra 1970 – og 1980-tallet sammenlignet med filmene på 2000-tallet? Hva er de viktigste likhetene og forskjellene annet enn at det er nyinnspillinger? Hvordan forholder de nye filmene seg til originalene?

Slasherfilmen har vært distinktiv med at den følger en bestemt formel. Oppgaven vektla i første kapittel slasherfilmens historie. Sjangerens fundament ble skapt med Hitchcocks *Psycho* og fikk ytterligere drivkraft med *Texas Chainsaw Massacre*. Sjangeren startet med *Halloween*, og det var her mange av slasherkonvensjonene ble etablert. De er, som Clover (1992) fremhevet: Det fryktelige stedet, den psykotiske morderen, stikkvåpenet, de unge og frilynte ofrene, og «The Final Girl».

Realismen er fremtredende i slasherfilmene. Freeland (2000) beskriver realismen som uvanlig nær virkeligheten, både i skildringen av personer og den detaljerte skildringen av vold. Slasherens realistiske tilnærming mener jeg er med på å vekke ekte følelser hos publikum.

Slasheren startet med *Halloween*, og med det startet det jeg tidligere kalte for gullalderen, eller den klassiske perioden. Denne fortsatte utover 1980-tallet med *Friday the 13th* og *A Nightmare on Elm Street*. Jeg beskrev også hvordan sjangeren relanserte seg selv på 1990-tallet med *Scream* og *New Nightmare*. Så kom 2000-tallet og klassikerne fra gullalderen ble innspilt på nytt.

Kapittelet om slasherfilmens historie tok punktvis for seg definisjonen på de fem elementene som Clover (1992) fremhever som slashersjangerens formel: Det fryktelige stedet, morderen, våpenet, offeret og «The Final Girl». I følge Clover (1992) problematiserer slasherfilmen seksualitet og kjønn. Hun plasserer morderen som en seksuelt frustrert mann. I filmene jeg har

valgt for oppgaven, *Halloween*, *Friday the 13th* og *A Nightmare on Elm Street*, er dette svært relevant. Alle disse tre filmene problematiserer kjønn og sex. Mest fremtredende er Michael Myers i *Halloween*. Han tar livet av søsteren sin som har sex med kjæresten. Karakteren blir etter hvert som han blir voksen fastlåst i denne tilstanden, han blir som et seksuelt frustrert barn. Jason Vorhees dør, i følge moren hans, som en konsekvens av at de som hadde ansvar for han, hadde sex i stedet for å passe på ham. Jason tar også «plass» i morens kropp, og hun snakker og handler som om hun er han. En likhet med *Psycho*, bare at forholdet mellom mor og sønn er reversert. Freddy Krueger har ikke kjønnsproblematikken slik som de to andre, men han er en seksuell avviker, en levende død barnemisbruker.

«The final girl» eller Den siste jenta er en annen velkjent del av formelen. Hun er den resurssterke kvinnelige karakteren som overlever morderen og står igjen til sist. Dika (1990) omtaler heltinnen som en ansvarlig og praktisk anlagt karakter, mens ofrene er ansvarsløse mennesker.

Analysen av karakterene er gjort med bakgrunn i Vera Dika (1990) sine teorier om slasherenes karaktergalleri. Jeg har argumentert for at den siste jenta i de fleste filmene er lett gjenkjennelig for publikum som filmens hovedperson.

I nyinnspillingene er det et påfallende mer fokus på morderen som hovedperson, enn den siste jenta. I alle nyinnspillingene ser vi en vektlegging av morderens barndom og bakgrunn. I originalene har dette vært tilnærmet fraværende, eller det er kun gitt mindre oppmerksomhet. Dette kan kanskje sees på som om den siste jenta har utspilt sin rolle og at fokuset ligger på det menneskelige monsteret, som Noel Carroll beskriver.

Seksualitet er en dominerende tematikk i nyinnspillingene. Etter min mening er det et mer dominerende tema i nyinnspillingene enn i originalene. I *A Nightmare on Elm Street* er det at Freddy var pedofil gitt mye større plass enn i originalen hvor det ikke blir nevnt. Dette henger også sammen med at morderens historie står i sentrum i nyinnspillingene.

I tillegg er symbolikken i nyinnspillingen av *A Nightmare on Elm Street* annerledes. Selv om filmen ikke har de drastiske forskjellene fra originalen, ser vi en endring i tematikken. Der

hvor originalen stod for tenåringsangst, så kommer nyinnspillingen med tema om «foreldreangst» og seksuelle overgrep. Det er et steg til siden fra det originale temaet.

Dika (1990) nevner at den originale *Halloween* og de såkalte stalker-filmene ikke er repetisjoner av et tidligere format, men mer som repetisjoner av usammenhengende elementer som blir arrangert og organisert på forskjellige måter. Jeg mener at dette er treffende for slasherfilmene fra gullalderen og 90-tallet, men ikke for nyinnspillingene. Nyinnspillingene er repetisjoner av det tidligere formatet, det vellykkede formatet. Elementer gjentas, men det blir også lagt til nye tidsaktuelle temaer som for eksempel pedofili og barndomstraumer.

Slasherformatet består av de fundamentale elementene, fryktelig sted, en psykopatisk morder, kniv som våpen, ungdommer som ofre, og den siste jenta. Men historiene får andre synsvinkler og karakterene får mer dybde og flere egenskaper i nyinnspillingene. Michael i *Halloween* blir en tragisk figur, på grunn av sin traumatiske barndom. Nancy i *A Nightmare on Elm Street* er en mer sosialt utilpass og keitete karakter enn i originalen. Men det kan også være tilfeller i nyinnspillingene hvor karakterene får færre egenskaper og mindre dybde enn i originalene. Sånn som jeg argumenterte for at Laurie er enn mer en-dimensjonal og viker fra sin sterke og fornuftige originalkarakter.

Det er nærliggende å si at formen gjentas, men innholdet forandres. Dette er tilfelle i de fleste imitasjoner og etterligninger av den originale *Halloween*. Som for eksempel at *Friday the 13th* kan ses på som en etterligning og imitasjon av *Halloween*. Formen i *Friday the 13th* er såpass nær at den er spekulativ, men innholdet er likevel forskjellig. For eksempel er det lite til intet forhold mellom Mrs. Voorhees og ofrene hennes, annet enn at de oppholder seg på leiren. I *Halloween* er det derimot en nær relasjon mellom Michael og ofrene hans.

Det er nettopp dette jeg mener har gjort slasheren så distinktiv, nemlig formelen som filmene følger. Alle filmene som er analysert i denne oppgaven følger slasherformelen. De har like fullt mange forskjeller, særlig på grunn av at innholdet i filmene er forskjellige.

4.2 Slasherfilm nå: *Halloween* i 2018

Slasherfilmen som dominerte i den klassiske perioden var den amerikanske. I likhet med alle sjangre er det amerikansk film som dominerer markedet. Både under den klassiske perioden,

men også i dag. *Halloween*, som regnes for å være den første slasherfilmen, var amerikansk. Det var i tillegg også forløperne *Psycho*, *Texas Chain Saw Massacre* og *Black Christmas*, men det er verdt å merke seg at slasherfilmen ikke er utelukkende av amerikansk opphav. Blant annet så hadde den italienske giallo-filmen stor innflytelse på slasheren. Andresen (2016) nevner blant annet *Twitch of the Death* og *Deep Red* som eksempler på italienske giallofilmer som hadde flere av slasherfilmens elementer i seg. Han påpeker brutalitet og detaljerte drap, kvinner som ofre for morderen og bruken av kniv som noen eksempler. Andresen skriver videre at denne undersjangeren hadde stor påvirkning på utviklingen av den amerikanske sjangeren. Blant annet så har John Carpenter nevnt *Suspiria* (1977) av Dario Argento som en viktig inspirasjonskilde. Jeg fremhevet tidligere også *Peeping Tom* som en betydningsfull forløper til slasheren, en film som er britisk. Men dette viser at selv om utviklingen av sjangeren var i USA og den i likhet med annen film blir dominert av amerikanske produksjon, så hentet den mye fra europeiske filmtradisjoner.

Det er også sånn i dag at de amerikanske studioene dominerer markedet. Det kommer stadig nyinnspillinger av vellykkede skrekkfilmer. Den foreløpig siste er den italienske filmen *Suspiria* (2018) som har premiere i Norge i november 2018. Dette er nyinnspillingen av den italienske filmen med samme navn fra 1977, regissert av Dario Argento. Originalfilmen var en utelukkende italiensk produksjon, men versjonen som ble utgitt i 2018 har riktignok italiensk regissør, men en amerikansk manusforfatter og i tillegg stod det amerikanske selskapet Amazon Studios for distribusjonen i USA. Dette gir en markør på hvor sjangeren står i dag. Det viser at det er fortsatt amerikansk film som står sterkest i markedet, men det kan også tyde på at vi vil stå overfor mer transnasjonal film i tiden som kommer.

Den mest omtalte og mest relevante nyinnspillingen for denne oppgaven er *Halloween* (2018) som hadde premiere i oktober 2018, og som trekker tråden videre fra 1978 og 2007. Jeg vil her se på noen særtrekk, likheter og forskjeller mellom disse. Den nye oppfølgeren til *Halloween* kan sammenlignes med 2007-versjonen på flere måter. For det første setter filmen strek over alle de andre oppfølgerne som kom etter originalinnspillingen i 1978. For det andre gjør den 2007-versjonen til en slags overgangsfilm. Med dette mener jeg at gapet mellom 1978-versjonen og 2018-versjonen ville vært for stort. 2007-versjonen blir en utgave som fungerer som en bro mellom disse to. Slik jeg ser det ville 2007-versjonen med sin mørke bakgrunnshistorie og sin røffe realisme, føle seg fram hos publikum, og se om de var klare for noe nytt. Det hører med til historien at regissøren av originalen, John Carpenter, selv hadde

oppfordret Rob Zombie, som regisserte 2007-versjonen, til å gjøre filmen til hans egen. Filmen fikk ikke de beste skussmål, men ble en moderat suksess når det kom til besøkstall. Selv om det ble laget en oppfølger, *Halloween II* (2009) også av Rob Zombie, var dette en film som ble fort glemt. Dermed kan man spekulere på om publikum ikke var klare for denne typen film. 2018-versjonen som spiller på 80-tallsnostalgien, hyllest til originalen og de tradisjonelle slasher-virkemidlene, mener jeg viser at det er en betraktelig tydeligere tilhørighet hos originalmaterialet. Samtidig var 2007-versjonen en film som må regnes med, da den som jeg tidligere har beskrevet, gikk sine egne veier med tanke på fremstillingen av Michael sin barndom og oppvekst.

Selv om nyinnspillingen i 2007 kan ses på som en bro og en overgang, er 2018-versjonen en direkte oppfølger til 1978-versjonen. 2018-utgaven ignorerer alle oppfølgere etter originalen og tar opp tråden 40 år senere. Slik gjør filmen opp for de åtte oppfølgerne og de to nyinnspillingene, som mer eller mindre aldri ble akseptert av fansen. Dette ser jeg som et tegn på at *Halloween* (2018) er en film for fansen. Alt som ikke ble godtatt av fansen, blir satt en strek over, vi introduseres for den samme historien på nytt, 40 år senere, med noen nye karakterer, men med Jamie Lee Curtis og Nick Castle tilbake som henholdsvis Laurie Strode og Michael Myers. Filmen gir hyllest til originalen ved å gjenskape noen scener og karakterer, men våger også å tenke nytt ved for eksempel at den introduserer Laurie sin familie, som hun stiftet etter den første filmens hendelser. Et annet eksempel er at filmen viser Laurie som en eldre dame, men fortsatt som den sterke og fornuftige siste jenta.

Halloween (2018) er også et eksempel på at oppfølgerne i slashersjangeren endrer innhold, men har noenlunde samme form. Filmen er en ny oppfølger og den form som den første *Halloween*, men innholdet er annerledes. Vi befinner oss i en annen tid med enkelte nye karakterer, men også med noen av de tidligere og vi er fortsatt i Haddonfield. Altså befinner vi oss i *Halloween*-universet. Filmen balanserer mellom det gamle og det nye. Filmens fundament er historien fra originalfilmen, den gjenskaper en av avslutningsscenene og har Laurie som hovedperson. Filmen har en ny historie som fremdrift og nye karakterer i fremtredende roller, som for eksempel Laurie sin familie. Det er i hovedsak datteren, Karen (Judy Greer) og barnebarnet, Allyson (Andi Matichak). Formen er den samme, innholdet er nytt. Filmen skiller seg fra Rob Zombie sin 2007-versjon i den forstand at der hvor Michael portretteres som psykisk syk og resultat av en traumatisk barndom, er Michael i denne filmen

en farlig og kaldblodig drapsmann, nesten som en overnaturlig skapning. Han fremstilles som et monster, ikke et menneske. Dette er mer i tråd med originalen, og ikke minst mer i tråd med slasherens formel.

Filmen følger slasherens formel på samme måte som originalen. Det fryktelige stedet der handlingen finner sted er det samme fredelige og virkelighetsnære. Filmen inneholder den psykopatiske morderen, kniven som våpen, og den siste jenta. Men kanskje viktigst er det at ungdommer er ofrene. Filmen har med Laurie og Michael som hovedkarakterer, men de er nå blitt godt voksne. Dermed introduseres Laurie sitt barnebarn og hennes omgangskrets, som naturlig nok er andre ungdommer. Disse blir også ofre for Michael sin drapstokt, men er mer å regne som hindre for han i veien mot Strode-familien. Samtidig blir Allyson sin kjæreste, Cameron (Dylan Arnold), drept etter å ha kysset en annen. Bestevennen hans, Oscar (Drew Scheid), blir drept rett etter han forsøker å kysse Allyson, som avviser han. I tillegg blir bestevenninnen, Vicky (Virginia Gardner) drept når hun sitter barnevakt og inviterer kjæresten Dave (Miles Robbins) over. Dette kan ses som en gjentakelse av det som i originalen er veien Michael må gå til Laurie, nemlig gjennom vennene hennes og som resulterer i vennenes død.

Det kan også se ut som om det er en resirkuleringen av moralkoden i slasherfilmer, som baserer seg på at sex resulterer i en tidlig død. Samtidig er det en viss endring i denne delen av formelen. Cameron og Oscar har det til felles at de begår et moralsk overtramp: Cameron som kysser en annen når han har kjæreste og Oscar som forsøker å kysse bestevennens kjæreste. De bryter med sosiale normer og ender etterpå opp med å bli drept. Slik sett er denne filmens moralkode mer komplisert enn i den tidligere filmen. Ofrene blir ikke drept fordi de har sex, men fordi de begår sosiale overtramp. Det samme mener jeg gjelder Vicky og Dave. De blir også Michael sine ofre, ikke fordi de har sex, men heller fordi Vicky inviterer Dave over til huset hvor hun sitter barnevakt. Dette kan ses på som at hun forsømmer pliktene sine, noe som er et annet brudd på sosiale normer.

På den annen side, Camerons utroskap og Oscar sin tilnærming kan være et grep gjort for å skape dramatisk effekt. Det øker sympatien for Allyson som filmens nye «final girl», og det tillegger hverken Cameron eller Oscar noen gode egenskaper. Dette gjør dem til de såkalte «expendables». De er der kun for å være hindringer for Michael på veien til Allyson og

Strode-familien. De har heller ikke en større påvirkning på historien og er mer til for å vise drapsscener for publikum. Allyson tar her over rollen til Laurie fra originalen, hun blir den viktigste av tenåringene som er målet til morderen. Vicky og Dave kan også ses på som en gjentakelse av Annie og Paul fra originalen, som også sitter barnevakt på Halloween og blir drept av Michael, mens han er på jakt etter Laurie. Man kan se på disse som uviktige karakterer, men det bygger opp tilliten publikum skal få til Allyson, slik at vi kjenner igjen henne som en «final girl».

4.3 Slasherfilm og fremtiden

Man kan si at perioden på 2000-tallet med nyinnspillinger av de tre klassikerne var mislykket fordi inntjening var dårligere enn forventet og at filmene ble dårlig mottatt av fansen. Etter at det kom en ny *Halloween* i 2018, kan det derimot se ut som om tiden er moden for å gjenopplive flere av de klassiske slasherseriene.

Robert Englund, som spilte Freddy Krueger i alle *A Nightmare on Elm Street*-filmene, utenom nyinnspillingen, uttalte selv i 2016 at han ikke nødvendigvis måtte spille hovedrollen på nytt, men at han kunne tenke seg å være involvert i en ny film i serien (Uproxx, 2016). Videre begynte ryktene å svirre i 2018, etter utgivelsen av *Halloween*, om at *A Nightmare on Elm Street* skulle få enten en nyinnspilling eller en oppfølger (Screen Rant, 2018). I tillegg er det kommet signaler om at et nytt tilskudd til *Friday the 13th*-serien er under utvikling. Det er også signaler om en ny film i *Child's Play*-serien, en annen slasherfilm fra den klassiske perioden (Comic book, 2018).

Selv om det ikke er blitt offisielt bekreftet at alle vil få en ny oppfølger eller nyinnspilling, er det ganske tydelig at vi skal få se flere store slasherfilmer i tiden fremover og at sjangeren fortsatt har en fremtid. Dette er filmer som opprinnelig ble laget i kjølvannet av den originale *Halloween* (1978) og starten på den første slashersyklusen. Det at disse ryktene kommer ut rett etter *Halloween* sin suksessrike premierehelg mener jeg er et tydelig tegn på at historien gjentar seg og det levner liten tvil om at slashersyklusen vil startes på nytt nok en gang. Det er klart at studioene ønsker å satse på denne typen filmer fordi de vet at det fortsatt er et marked

for skrekkfilm blant publikum. Slasherfilmen fortsetter å vinne publikum på bakgrunn av sin forutsigbare formel og sine lett gjenkjennelige karakterer.

Et annet punkt som er verdt å merke seg i dagens filmklima er at 80-tallsnostalgi er noe som går rett hjem hos publikum. Dette tiåret som virkelig satte avtrykk i film og populær kultur, er noe som filmskapere nå benytter seg av for å spille på publikums sentimentalitet. Det pekes på og gir anerkjennelse til populærkultur fra 80-tallet i dagens filmer. Dette er noe som jeg mener er en måte å ta fram enkelte elementer som har vært vellykket tidligere, men som ikke utelukkende kopierer tidligere brukte elementer. Man tar ut elementer man vet at har fungert tidligere, men samtidig vises de i et nytt lys, som et tilbakeblikk på en annen tid. Man anerkjenner at disse elementene er et tidsbilde og henspiller på nostalgi. Dette er noe som er svært lite brukt i filmene fra nyinnspillingsperioden på 2000-tallet, men som kan vise seg å være et godt trekk i fremtiden for å gi publikum det de vil ha fra disse filmene. Publikum ønsker seg noe av det gamle, men samtidig også noe nytt. Det er her man må finne en balanse. Slik som sjangeren klarte å starte på nytt på 1990-tallet ved hjelp av meta-humor og selvironi over sjangerens egne konvensjoner, så må omstarten for den neste syklusen finne sine egne referansepunkt, samtidig som den ser tilbake på hva som etablerte sjangeren. På den måten vil slasherfilmen nok en gang bryte opp dører til fryktelige steder.

Referanseliste

Litteratur

Andresen, Christer Bakke (2016). *Åpen kropp og lukket sinn – Den norske grøsserfilmen fra 2003 til 2015*. Doktoravhandling ved NTNU, 2016:115

Carroll, Noel (1990). *The Philosophy of Horror, or Paradoxes of the Heart*. Routledge.

Clover, Carol J (1992). *Men, women, and chainsaws – Gender in the modern horror film*. Princeton University Press.

Dika, Vera (1990). *Games of Terror: Halloween, Friday the 13th, and the Films of the Stalker Cycle*. London and Toronto: Associated University Press.

Freeland, Cynthia (2000). *The Naked and the Undead. Evil and the Appeal of Horror*. Boulder: Westview press

Web-baserte kilder

AV News. Wes Craven og original-manuset til *A Nightmare on Elm Street*. Publisert 2.9.2015

<https://news.avclub.com/read-this-wes-craven-s-original-script-for-nightmare-o-1798283824>

Hentet 30.4.2018 kl. 15:40

Box Office Mojo. Statistikk over *Friday the 13th* (1980). Ukjent år

<https://www.boxofficemojo.com/movies/?id=friday13th.htm>

Hentet 30.11.2018 13:40

Box Office Mojo. Statistikk over *Friday the 13th* (2009). Ukjent år

<https://www.boxofficemojo.com/movies/?id=fridaythe13th09.htm>

Hentet 30.11.18 17:16

Box Office Mojo. Statistikk over *Halloween* (1978)

<http://www.boxofficemojo.com/movies/?id=halloween.htm>

Hentet 30.4.2018 kl. 15:42

Box Office Mojo. Statistikk over *Halloween* (2007). Ukjent år

<https://www.boxofficemojo.com/movies/?id=halloween07.htm>

Hentet 30.11.18 16:15

Comic Book. Artikkel om en fremtidig *A Nightmare on Elm Street*. Publisert 22.10.2018

<https://comicbook.com/horror/2018/10/22/a-nightmare-on-elm-street-robert-englund-sequel-freddy-krueger/>

Hentet 28.11.2018 13:55

Coming Soon. Intervju med Brad Fuller. Publisert 14.12.2008

<http://www.movie-moron.com/?p=2444>

Hentet 6.11.2018 12:55

Internet Movie Database. Oversikt over *A Nightmare on Elm Street* (1984). Ukjent år

https://www.imdb.com/title/tt0087800/?ref =tt_rec_tt

Hentet 30.11.2018 18:23

Internet Movie Database. Oversikt over *Friday the 13th* (1980). Ukjent år

https://www.imdb.com/title/tt0080761/?ref =nv_sr_1

Hentet 30.11.2018 13:37

Library of Congress. Liste over filmer lagt til i National Film Registry i 2006. Publisert 27. desember 2006

<https://www.loc.gov/item/prn-06-234/>

Hentet 30.11.2018 13:24

Movies online. Intervju med Mark Swift. Ukjent år

(https://web.archive.org/web/20090213220911/http://www.moviesonline.ca/movienews_16407.html)

Hentet 5.4.2018 kl. 12:56

New York Times. Artikkel om *Halloween* (1978) Publisert 17.10.2018

<https://www.nytimes.com/2018/10/17/movies/halloween-1978-review.html>

Hentet 26.11.2018 16:50

Nightmare on Elm Street films. Manuset til *A Nightmare on Elm Street 3: Dream Warriors* (1987).

<http://nightmareonelmstreetfilms.com/site/films/a-nightmare-on-elm-street-3-dream-warriors/a-nightmare-on-elm-street-3-dream-warriors-scripts/>

Hentet 20.4.2018 13:00

Screen Rant. Artikkel om *A Nightmare on Elm Street*. Publisert 22.10.2018

<https://screenrant.com/nightmare-elm-street-freddy-krueger-robert-englund-return/>

Hentet 28.11.2018 13:20

Screen Rant. Artikkel om Thomas Dekker og *A Nightmare on Elm Street*. Publisert 18.10.2016

<https://screenrant.com/nightmare-elm-street-remake-thomas-dekker/>

Hentet 30.11.2018 17:47

The Gauntlet. Artikkel om *Halloween (2007)* Publisert 4.6.2006

<http://www.thegauntlet.com/article/338/4589/Zombie,-Rob.html>

Hentet 11.4.2018 kl. 12:01

Uproxx. Artikkel om Robert Englund. Publisert 6.3.2016

https://uproxx.com/movies/nightmare-on-elm-street-reboot-robert-englund/?fbclid=IwAR0U9n-AivzK5WN5r-5iLygGIaOB4M_gLWdqynJRPz4tL0h4d66OOop_4

Hentet 28.11.2018 12:55

Alfabetisk filmliste

Alien (1979) Scott, Ridley.

A Nightmare on Elm Street (1984) Craven, Wes.

A Nightmare on Elm Street (2010) Bayer, Samuel.

A Nightmare on Elm Street 2: Freddy's Revenge (1985) Sholder, Jack.

A Nightmare on Elm Street 3: Dream Warriors (1987) Russell, Chuck.

A Nightmare on Elm Street 4: The Dream Master (1988) Harlin, Renny.

A Nightmare on Elm Street 5: The Dream Child (1989) Hopkins, Stephen.

Black Christmas (1974) Clark, Bob.

Bram Stoker's Dracula (1992) Coppola, Francis Ford.

Child's Play (1988) Holland, Tom.

Curse of Frankenstein, The (1957) Fisher, Terence.

Dracula (1931) Browning, Tod.

Deep Red (1975) Argento, Dario.

Frankenstein (1910) Dawley, J. Searle.

Frankenstein (1930) Whale, James.

Freddy vs. Jason (2003) Yu, Ronny.

Freddy's Dead: The Final Nightmare (1991) Talalay, Rachel.

Freddy's Nightmares (1988-1990) Craven, Wes.

Friday the 13th (1980) Cunningham, Sean S.

Friday the 13th (2009) Nispel, Marcus.

Friday the 13th – Part 2 (1981) Miner, Steve.

Friday the 13th – Part III (1982) Miner, Steve

Friday the 13th: The Final Chapter (1984) Zito, Joseph.

Friday the 13th: A New Beginning (1985) Steinmann, Danny.

Friday the 13th Part VI: Jason Lives (1986) McLoughlin, Tom

Friday the 13th Part VII: The New Blood (1988) Buechler, John Carl.

Friday the 13th Part VIII: Jason Takes Manhattan (1989) Hedden, Rob.

Halloween (1978) Carpenter, John.

Halloween (2007) Zombie, Rob.

Halloween (2018) Green, David Gordon.

Halloween II (1981) Rosenthal, Rick.

Halloween II (2009) Zombie, Rob.

Halloween III: Season of the Witch (1982) Wallace, Tommy Lee.

Halloween 4: The Return of Michael Myers (1988) Little, Dwight Hubbard.

Halloween 5: The Revenge of Michael Myers (1989) Othenin-Girard, Dominique.

Halloween: The Curse of Michael Myers (1995) Chapelle, Joe.

Halloween H20: 20 Years Later (1998) Miner, Steve.

Halloween: Resurrection (2002) Rosenthal, Rick.

Horror of Dracula (1958) Fisher, Terence.

Jason Goes to Hell: The Final Friday (1993) Marcus, Adam.

Jason X (2002) Isaac, James.

Jaws (1975) Spielberg, Steven.

Kongen av Bastøy (2010) Holst, Marius.

Lolita (1962) Kubrick, Stanley.

Mary Shelley's Frankenstein (1994) Branagh, Kenneth.

Nosferatu (1922) Murnau, F.W.

Peeping Tom (1960) Powell, Michael.

Psycho (1960) Hitchcock, Alfred.

Salò o le 120 giornate di Sodoma (1975) Pasolini, Pier Paolo.

Saw (2004) Wan, James.

Saw II (2005) Bousman, Darren Lynn.

Saw III (2006) Bousman, Darren Lynn.

Saw IV (2007) Bousman, Darren Lynn.

Saw V (2008) Hackl, David.

Saw VI (2009) Greutert, Kevin.

Saw 3D (2010) Greutert, Kevin.

Jigsaw (2017) Spierig, Michael/Spierig, Peter.

Scream (1996) Craven, Wes.

Shining, The (1980) Kubrick, Stanley.

Silence of the Lambs, The (1991) Demme, Jonathan.

Sleepaway Camp (1983) Hiltzik, Robert.

Star Wars (1977) Lucas, George.

Star Wars: Episode I – The Phantom Menace (1999) Lucas, George.

Suspiria (1977) Argento, Dario.

Suspiria (2018) Guadagnino, Luca.

Texas Chain saw Massacre, The (1974) Hooper, Tobe.

They Live (1988) Carpenter, John.

Town That Dreaded Sundown, The (1976) Pierce, Charles B.

Twitch of the Death Nerve (1971) Bava, Mario.

Wes Craven's New Nightmare (1994) Craven, Wes.